

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Katedra Politologie

**Jihočínské moře: Problematika čínské
U-shaped line**

Bakalářská práce

Autor:	Dominik Čáň
Studijní program: B6701	Politologie
Studijní obor:	Politologie
Forma studia:	Prezenční
Vedoucí práce:	Mgr. Stanislav Myšička, Ph.D.

Hradec Králové, 2020

Zadání bakalářské práce

Autor: Dominik Čáň

Studium: F16BP0230

Studijní program: B6701 Politologie

Studijní obor: Politologie

Název bakalářské práce: Jihočínské moře: Problematika čínské U-shaped line

Název bakalářské práce AJ: South China Sea: Issues of Chinese U-shaped line

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se bude zabývat dlouhodobým konfliktem v Jihočínské moři. Na základě analýzy představím Čínskou lidovou republiku jako hlavního aktéra, který se nejaktivněji snaží prosadit své zájmy a získat kontrolu nad Jihočínským mořem. Práce bude rozdělena na několik částí. Teoretická část se bude zabývat popisem konfliktu z historického hlediska a potencionálem Jihočínské moře. Dále se budu zabývat aspekty mořského práva, konkrétně úmluvou UNCLOS, na základě které byly vytvořeny hlavní body týkající se vymezení mořského prostoru. Představím také ostatní aktéry a jejich nároky na sporná území. V další části své práce se zaměřím na problematiku čínské U-shaped line, což velmi ovlivnilo nebo dodnes ovlivňuje vztahy mezi aktéry. Na základě metody analýzy čínského chování v průběhu sporu a čínských nároků bude zodpovězena výzkumná otázka zabývající se čínskými zájmy v jihočínské moři a překrývání nároků jednotlivých aktérů. V závěru této práce nastíním aktuální situaci a pokusím se objasnit možný budoucí vývoj vztahů mezi aktéry, ale také mezi Čínou a Spojenými státy, které se postupně začínají více začleňovat do řešení této situace.

Beckman, Robert. 2013. The UN Convention on the Law of the Sea and the Maritime Disputes in the South China Sea. *The American Journal of International Law* 107 (1).

Suchánek, Jiří. 2010. Surovinový konflikt v Jihočínské moři. In: Šmíd, Tomáš, Josef Kraus a kol., *Vybrané konflikty o zdroje a suroviny*. Brno: Mezinárodní politologický ústav.

Tonnesson, Stein. 2006. The South China Sea in the Age of European Decline. *Modern Asian Studies* 40 (1)

UNCLOS III (1973). United Nations Convention on the Law of the Sea. Dostupné z: http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf. (1. 9. 2019)

South China Sea. In: Lowy Institute For International Policy. Policy Level 3, 1 Bligh Street, Sydney NSW 2000, Dostupné z: <https://www.lowyinstitute.org/issues/south-china-sea>. (10.9. 2019)

Yu, Peter Kien-Hong. 2003. The chinese (broken) U-shaped line in the South China Sea: Points, lines, and zones. *Contemporary Southeast Asia*.

Hayton, Bill. 2014. *The South China Sea: The Struggle for Power in Asia*. New Haven, London: Yale University Press.

Garantující pracoviště: Katedra politologie,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Stanislav Myšička, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 3.10.2019

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval pod vedením vedoucího práce samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne

.....

Dominik Čáň

Anotace

Čáň, Dominik. *Jihočínské moře: Problematika čínské U-shaped line*. Hradec Králové: Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2020, 75pp. Bakalářská práce

Tato bakalářská práce uvádí do problematiky čínské U-shaped line. Práce se v první, teoretické části zabývá aspekty mořského práva, konkrétně úmluvou UNCLOS III, na základě které byly vytvořeny hlavní body týkající se vymezení mořského prostoru. Další část se věnuje popisu konfliktu z historického hlediska a strategickému potenciálu Jihočínského moře, přičemž by měla vysvětlit význam této oblasti a důvody, kvůli kterým si její jednotlivé země nárokují. Závěrečná část práce obsahuje analýzu, která objasňuje, na kolik jsou čínské nároky na oblast U-shaped line oprávněné a zároveň jaké nástroje Čína používá pro prosazení svých nároků a z čeho její nároky vycházejí.

Klíčová slova: U-shaped line, Jihočínské moře, územní nároky

Annotation

Čáň, Dominik. *South China Sea: Issues of Chinese U-shaped line*.
Hradec Králové: Philosophical Faculty, University of Hradec Králové,
2020, 75pp. Bachelor Thesis

This bachelor thesis introduces the issue of Chinese U-shaped line. In the first, theoretical part, the work deals with aspects of the Law of the Sea, the UNCLOS III Convention, on the basis of which the main points of the delimitation of the sea space were created. The next part is devoted to the description of the conflict from the historical point of view and the strategic potential of the South China Sea, while explaining the importance of the area and the reasons for which the countries claim it. The final part of the thesis contains an analysis that explains what the Chinese claims for the U-shaped line are justified and what tools China uses to enforce its claims and what its claims are based on.

Keywords: U-shaped line, South China Sea, territorial claims

Obsah	
Úvod	8
1 Vymezení mořského prostoru	12
1.1 Základní územní kategorie	14
1.1.1 Pevnina	14
1.1.2 Teritoriální vody	14
1.1.3 Přilehlá zóna	14
1.1.4 Výlučná ekonomická zóna	14
1.1.5 Kontinentální šelf	15
1.1.6 Volná část světového oceánu	16
1.2 Další ustanovení	16
2 Jihočínské moře	17
2.1 Významné oblasti	18
2.2 Strategický význam	20
2.3 Pirátství	21
2.3.1 Právní ukotvení	22
2.3.2 Iniciativy neregionálních mocností	23
3 Historie	25
4 Aktéři a jejich nároky v Jihočínském moři	33
4.1 Čína	33
4.2 Tchaj-wan	35
4.3 Filipíny	37
4.4 Vietnam	38
4.5 Malajsie	40
4.6 Indonésie	41
4.7 Brunej	42
5 Oprávněnost čínských nároků	42
5.1 Mořské právo	42
5.2 Historie	45
5.3 První oficiální rozhodnutí mezinárodní jurisdikce	47
6 Nástroje Číny pro prosazení svých nároků	50
6.1 Vojenská síla	50
6.1.1 Aktivní a pasivní nástroje	51
6.2 Ekonomická závislost	52

6.3 Velká čínská písečná zed'	54
Závěr	56
Zdroje	62
Přílohy	73

Úvod

Téma sporu v Jihočínském moři se řeší již několik desetiletí, postupně se dostalo mezi často diskutovaná témata v otázce mezinárodních vztahů. Jedná se zde o ekonomický, ale i mocenský konflikt, který by v budoucnu mohl eskalovat až k válce s nedozírnými následky. Mezi tři hlavní aktéry konfliktu patří **Čínská lidová republika, Vietnam a Filipíny. Tchaj-wan, Malajsie, Indonésie a Brunej** jsou další státy, které si určitým způsobem nárokují sporné území. Těchto šest států se v různé míře postupně zapojovalo do diplomatických, ale určitým způsobem i do ozbrojených potyček.

Z historického hlediska vše odstartovala porážka Japonska po druhé světové válce, která způsobila postupnou dekolonizaci regionu, čímž přispěla ke vznesení územních nároků několika nově vzniklých států na různé části Jihočínského moře. S rostoucími územními nároky se státy začaly vzájemně dostávat do konfliktních pozic. Jihočínské moře má obrovský strategický význam, a to nejen díky svým bohatým zásobám nerostných surovin, ale také pro svou polohu, kdy je až jedna třetina celosvětové námořní dopravy vedena touto oblastí (China Power 2019). Jakmile k tomu přiřadíme ještě velké množství přírodních zdrojů, jde jednoznačně o jednu z klíčových oblastí geopolitiky 21. století. Na základě tzv. linie devíti čar si Čína nárokuje téměř 90 % Jihočínského moře, včetně Spratlyho i Paracelských ostrovů. Tuto militantní politiku dále podporuje výstavbou umělých ostrovů, které si získaly název „Velká čínská písečná zed“¹. Tento postup se ovšem nezamlouvá dalším aktérům, jež si nárokují území Jihočínského moře. Kromě zainteresovaných států přímo v regionu se začínají vymezovat proti aktivitám Číny i další aktéři jako jsou: **Spojené státy americké, Rusko** či **Japonsko**, v jejichž zájmu je zachování práva volného proplutí, které je stěžejní pro mezinárodní obchod. Spojené státy americké jsou zároveň důležitým faktorem pro udržení stability a aliancí v Jihočínském moři. Menší státy¹ vzhlíží ke Spojeným státům americkým jako k velmoci garantující a zajišťující volný obchod a bezpečí v oblasti

¹ Spojené státy americké mají v oblasti několik spojenců tzv. „strategické partnery“, mezi takové státy patří především Filipíny, ale také Indonésie, Vietnam a Malajsie.

Jihočínského moře. V neposlední řadě se oblasti věnuje také autonomní organizace Evropské unie **Evropská služba pro vnější činnost**, která se dlouhodobě snaží o snížení napětí v tomto regionu.

Jeden z hlavních důvodů, proč jsem si vybral téma problematiky Jihočínského moře, je převážně jeho aktuálnost, ale také již dlouhotrvající geopolitický problém, na nějž upozorňuje několik světových autorů. Nutno podotknout, že v posledních letech Čína zvyšuje aktivitu v oblasti Jihočínského moře, snaží se proklamovat území více než kdy předtím. Ze strany Číny dochází k budování umělých ostrovů, což vyvolává spoustu negativních ohlasů nejen v regionu, ale také po celém světě. V souvislosti se zvýšenou čínskou aktivitou dochází v posledních letech k většímu množství konfliktů, přičemž ostatní aktéři sporu odmítají slevit ze svých nároků. Dalším důvodem výběru tohoto tématu, je můj vlastní zájem o budoucí vývoj situace v tomto regionu a to díky zvýšené pozornosti této problematiky, která je sledována různými státy po celém světě.

Bakalářská práce se bude zabývat dlouhodobým konfliktem v Jihočínském moři. Cílem mé práce je zmapovat problematiku čínské U-shaped line a na jejímž základě zjistit, jaké nástroje používá Čína pro prosazení svých nároků a na kolik jsou čínské nároky v oblasti Jihočínského moře oprávněné. Dále nastíním nároky jednotlivých států, které se sporu o Jihočínské moře aktivně účastní. S využitím metody analýzy historie regionu, mezinárodních úmluv či všeobecných aspektů mořského práva bude zodpovězena výzkumná otázka zabývající se čínskými nároky v Jihočínském moři a nástroji, jimiž se snaží tyto nároky prosazovat. V práci je kladen důraz na objasnění situace kolem nároků na Jihočínské moře. Dalším cílem mé práce je nastínění nároků ostatních států, se zaměřením na překrývající se nároky s Čínou. V práci posuzujeme oprávněnost nároků, které si klade Čína na danou oblast. Tuto oprávněnost budeme posuzovat na základě historických práv, zákonných pokladech, ale také na základě Úmluvy. Dále zkoumáme nástroje, které používá pro prosazení svých nároků a z čeho její nároky vycházejí. Výsledkem práce bude přehled faktů, které nám nastíní, jaké nástroje používá Čína pro prosazení svých nároků a zda jsou tyto nároky v oblasti oprávněné. Práce bude zpracována z kvantitativního hlediska.

Výzkumné otázky, kterými se budu zabývat, tedy zní: Jsou čínské nároky na oblast U-shaped line oprávněné? Jaké nástroje používá pro prosazení svých nároků a jak tyto nároky ospravedlňuje?

Problém čínské U-shaped line trvá již od první poloviny 20. století a je zdrojem přetrvávajících sporů v Jihočínském moři. Postupem času se problémem začalo zabývat velké množství, jak lokálních, tak i světových aktérů, kteří jsou znepokojeni vývojem situace v regionu. Ve své práci zmíním převážně světové a částečně české autory, jež se zabývají tematikou vztahující se na oblast Jihočínského moře. Mezi tyto autory patří Robert Beckman, Stein Tønnesson, Ben Dolven, Mark Manyin, Shirley Kan, Joshua Rowan, David Rosenberg, Daniel Dzurek, Aaron Connelly a Catherine Raymond, nebo také Jiří Suchánek. Primárním zdrojem mé bakalářské práce bude publicista, žurnalista, literát Bill Hayton. Práce se nebude opírat pouze o jeho publikace, ale také o jeho přednášku, na níž jsem byl osobně přítomen. Jedním z dalších důležitých zdrojů bude mezinárodní smlouva o mořském právu UNCLOS III.

Práce bude rozdělena na tři části. První část se bude zabývat aspekty mořského práva, konkrétně úmluvou UNCLOS III, na základě které byly vytvořeny hlavní body týkající se vymezení mořského prostoru. Další část se bude věnovat popisu konfliktu z historického hlediska a potencionálu Jihočínského moře, přičemž se pokusím vysvětlit význam této oblasti a důvody, kvůli kterým si jej jednotlivé země nárokují. Mimo jiné v této části představím fenomén pirátství, který ovlivňuje vztahy mezi regionálními i neregionálními státy. Představím také ostatní aktéry a jejich nároky na sporná území. V závěrečné části své práce se zaměřím na problematiku čínské U-shaped line, což velmi ovlivnilo nebo dodnes ovlivňuje vztahy mezi aktéry. S pomocí analýzy se pokusím vyzkoumat, na kolik jsou čínské nároky na oblast U-shaped line oprávněné a zároveň jaké nástroje používá pro prosazení svých nároků a z čeho její nároky vycházejí. Na základě této analýzy zodpovím výzkumné otázky.

Východiskem pro splnění stanovených cílů a zodpovězení výzkumných otázek bude především studium odborných publikací, textů, právních norem a relevantních internetových zdrojů. V své práci se budu odkazovat na světovou i českou odbornou literaturu, avšak především byly

využity zdroje psané v angličtině. Při konkrétním zaměření na konflikt budu vycházet z knihy *The South China Sea: the struggle for power in Asia* od Billa Haytona. Spíše než monografie byly však pro mou analýzu zásadní články v odborných časopisech. Jedná se například o *The UN Convention on the Law of the Sea and the Maritime Disputes in the South China Sea* od Roberta Beckmana, *The U.S. – Japan Security Alliance, ASEAN, and the South China Sea Dispute* od Joshui Rowana, *Maritime Territorial Disputes in East Asia: Issues for Congress* od specialistů na asijské záležitosti Dolvena, Manyina a Kana, *The Political Economy of Piracy in the South China Sea* od Davida Rosenberga, *The South China Sea in the Age of European Decline* od Steina Tønnessona nebo *Surovinový konflikt v Jihočínském moři* od Jiřího Suchánka. Ve své práci využiju také poznatky z přednášky *Resolving the Disputes in the South China Sea*, na které jsem byl osobně přítomen. Co se týče internetových zdrojů, budu čerpat primárně z webových stránek The United Nations Convention on the Law of the Sea, Research Gate, Asia Maritime Transparency Initiative. Vzhledem k aktuálnosti tématu bylo nutno pracovat i s články z novin či zpravodajských agentur Reuters, BBC, CNN, The Guardian či South China Morning Post. V neposlední řadě budu vycházet z vědeckých prací politologů zaměřených na tuto problematiku. Široký souhrn zdrojů by nám měl sloužit jako dostatečné množství informací pro vypracování této práce. Ve své práci se budu pohybovat v období od začátku 20. století, kdy si Čína začala poprvé určitým způsobem nárokovat oblast, až do současnosti.

1 Vymezení mořského prostoru

Jak již bylo zmíněno v úvodu, nejprve se zaměřím na aspekty mořského práva, konkrétně úmluvu UNCLOS III, na základě které byly vytvořeny hlavní body týkající se vymezení mořského prostoru. Důležitým faktorem pro vymezení mořského prostoru byla převážně touha států kontrolovat rybolov v přilehlých vodách. Dalším argumentem bylo také znečišťování přilehlých vod ropnými tankery a nákladními loděmi. Již od druhé světové války, kdy došlo k mohutnému nárůstu rybolovu v oblasti, se začala řešit otázka jasného vymezení mořských hranic. Spratlyho a Paracelské ostrovy patří mezi nejvýznamější oblasti Jihočínského moře, i přesto, že nejsou určeny k obydlí. Význam zvyšují také velké zásoby nerostných surovin v oblasti ostrovů (Suchánek 2010: 87). Dalším důvodem pro vytvoření VEZ bylo naléhání nově dekolonizovaných států. Tyto státy hnala především snaha zlepšit své ekonomické a politické postavení na mezinárodním poli, ale důležité pro ně bylo také získat snadnější přístup k mořským zdrojům obecně (United Nations 1998).

Úmluva Organizace spojených národů o mořském právu (United Nations Convention on the Law of the Sea – UNCLOS III) byla podepsána 10. prosince 1982 na třetí konferenci OSN. V platnost tato Úmluva vstoupila o dvanáct let později, kdy byla podepsána v Montego Bay na Jamajce šedesátým státem. Tato Úmluva dala vzniknout důležitému pojmu, kterým je výlučná ekonomická zóna (VEZ). Veškeré zúčastněné státy, které mají přístup k moři či oceánu, si mohou vytvořit vlastní výlučnou ekonomickou zónu ve vzdálenosti 200 námořních mil od svého pobřeží. Kromě toho stanovuje také právní rámec spravující veškeré způsoby využití světových moří, oceánů a jejich zdrojů. Díky své rozsáhlosti a komplexnosti patří k nejpropracovanějším mezinárodním smlouvám vůbec. Celý text Úmluvy se skládá z 320 článků a 9 příloh, které se zabývají všemi aspekty oceánského prostoru, jako je jeho vymezení, mořský vědecký výzkum, ekonomické a obchodní aktivity, přesun technologií nebo například kontrola životního prostředí. Dalším důležitým bodem Úmluvy je definice pravidel pro řešení otázek ohledně svrchovanosti států, teritoriálních vod, zacházení se zdroji na mořském dně nebo postupu při řešení sporů mezi státy v dané oblasti (United Nations 2018).

Sepsání Úmluvy nebylo jednoduché, jednání se táhla dlouhých čtrnáct let. První Konference OSN o mořském právu se konala již v roce 1956 v Ženevě. Výsledkem bylo vytvoření čtyř smluv zabývajících se problematikou kontinentálního šelfu, teritoriálních vod, přilehlých zón a otevřených moří (Dean 1960: 751-789). V roce 1958 byla vytvořena první úmluva svého druhu Úmluva o rybolovu a zachování živých zdrojů na volném moři (Convention on Fishing and Conservation of the Living Resources of the High Seas), která dovolila státům přijmout takzvaná „jednostranná opatření“. Pravidla stanovená v této smlouvě byla ovšem poněkud nepřesná a matoucí, tudíž nikdy nedošlo k přesné realizaci (United Nations 1998). Další konference proběhla v roce 1960, ovšem byla opět neúspěšná. Problémy trvající již od konference v roce 1956 zůstaly neobjasněny. Podle předchozí Úmluvy o rybolovu a zachování živých zdrojů na volném moři, šlo po uplynutí pěti let ode dne, kdy smlouva vstoupila v platnost, žádat o revizi Úmluvy kteroukoli ze smluvních stran. (United Nations 1982). Nakonec došlo k objasnění závazných pravidel až Úmluvou UNCLOS III z roku 1982. Jedná se o nejdůležitější právní dokument týkající se moří a oceánů obecně. Tato Úmluva byla doposud podepsána 168 státy, ale také organizacemi včetně Evropské unie. Zatím posledním státem, který Úmluvu ratifikoval je Ázerbájdžán v červnu roku 2016 (United Nations 2017b). Nicméně, Úmluva je akceptována jako obyčejové mezinárodní právo vztahující se k oceánům také ostatními státy, které nejsou signatáři smlouvy (Jares 2009: 1267). Všech sedm hlavních aktérů, kteří vedou spor o Jihočínské moře, podepsalo tuto Úmluvu také. Nicméně například Spojené státy americké zvolily jiný postup a Úmluvu nepodepsaly, jelikož nesouhlasily s článkem Úmluvy, který se věnuje těžbě cenných kovů z mořského dna. Spojené státy tvrdily, že tato část je nepříznivá pro americké hospodářské a bezpečnostní zájmy a upřednostňuje ekonomický systém komunistických zemí na úkor volného trhu. Spojené státy následně přijaly Úmluvu, kromě výše zmíněné sporné části, jako obvykle platné mezinárodní právo (Vaculčík 2013: 31-35).

1.1 Základní územní kategorie

1.1.1 Pevnina

Mořské právo začíná tam, kde končí pevnina, která je zároveň prvním vymezeným pojmem podle konvence přijaté OSN v roce 1982. Jedná se o místo na úrovni nejnižšího vodního stavu za odlivu. V určitých případech může nastat situace, kdy je morfologie pobřeží natolik složitá, že se pro vymezení konce pevniny stanovuje přímková bazální linie. Jednotlivé úseky zpravidla nepřesahují 24 námořních mil. Vyjímkou může být stav, kdy si stát po dlouhou dobu nepopíratně nárokuje některý záliv, za této konstelace může být přímková bazální linie delší než 24 námořních mil (Dolven et al. 2014: 8-9)

1.1.2 Teritoriální vody

Základním pásmem v mořském právu jsou teritoriální/pobřežní vody, také označované jako „pásmo výsostné“. Jedná se o linii, která přiléhá k pevninskému území a vnitřním vodám pobřežního státu. Tato linie je dlouhá 12 námořních mil a spadá pod suverenitu určitého státu, přičemž tento stát má právo využívat oblast jakýmkoliv způsobem (Dolven et al. 2014: 9). Dané právo zahrnuje také suverenitu nad vzdušným prostorem nad teritoriálními vodami, stejně jako nad mořským dnem a podzemím (United Nations 1982). Teritoriálními vodami mohou bez omezení proplouvat i lodě jiných států, avšak tyto lodě nesmí v daném pásmu kotvit, či vykonávat jakékoliv další aktivity (Dolven et al. 2014: 9).

1.1.3 Přilehlá zóna

Navazující linií, která přímo přiléhá na teritoriální vody, je přilehlá zóna. Tato linie má stejně jako předešlá 12 námořních mil a nachází se ve vzdálenosti 24 námořních mil od pobřeží. Na tuto zónu se již nevztahuje suverenita státu, ovšem každý stát má povoleno provádět kontroly plavidel, s cílem zabránit porušování celních, daňových, přistěhovaleckých a zdravotních zákonů. Následně má stát právo potrestat každého, kdo se dopustil porušení daného zákona. (United Nations 1982).

1.1.4 Výlučná ekonomická zóna

Každý stát má právo na svou výlučnou ekonomickou zónu (VEZ). Tato zóna, zahrnující oblast dlouhou 200 námořních mil včetně

teritoriálních vod i přilehlé zóny dohromady, umožňuje státu využívat všechny živé i neživé zdroje nacházející se ve vodách, na mořském dně a v podloží dané oblasti nepřesahující 200 mil od pobřeží. Státu je nadále umožněno zřizování a využívání umělých ostrovů (United Nations 1982). Stát nemůže ve VEZ uplatnit plnou suverenitu, protože je mořský povrch považován za mezinárodní vody (Dolven et al. 2014: 9). Navíc musí být volné moře otevřeno všem státům ať už pobřežním či vnitrozemským, tak jak je zaktoveno v 87. článku Úmluvy, což zahrnuje nejen svobodu plavby, ale také svobodu přeletu (United Nations 1982).

1.1.5 Kontinentální šelf

K VEZ se váže také pojem „kontinentální šelf“. Za splnění určitých geologických hledisek je možné, aby kontinentální šelf dané země sahal dále než do 200 námořních mil stanovených VEZ, avšak určitá země musí požádat o rozšíření svého kontinentálního šelfu do deseti let po ratifikaci Úmluvy. Státy poté mohou spravovat mořské dno v maximální délce 350 námořních mil (United Nations 2005). Problémem je, že Úmluva přesně nestanovuje hranici mezi kontinentálním šelfem a oceánským hřbetem. Z tohoto důvodu byla ustanovena Komise pro vymezení kontinentálního šelfu (Commission on the Limits of the Continental Shelf - CLCS), která v tomto případě rozhoduje. V současnosti sčítá Komise dvacet členských zemí, jsou jimi Omán, Chile, Japonsko, Čína, Madagaskar, Argentina, KLR, Keňa, Kanada, Angola, Polsko, Brazílie, Mosambik, Makedonie, Kamerun, Dánsko, Rusko, Trinidad a Tobago, Portugalsko a Nigérie. Tyto země jsou členy Komise pro období 2017-2022 (United Nations 2017a). Pokud stát chce prodloužit svůj kontinentální šelf, musí komisi předložit relevantní data, která by měla prokázat, že oblast o kterou usilují, je skutečně součástí jejich kontinentálního šelfu. Výsledkem jednání je poté doporučení ohledně nároků (United Nations 2012b). Veškerá tato činnost je přísně tajná, veřejnosti se zpravidla poskytují pouze obecné informace, čímž vyvstává plno otázek a sílí kritika tohoto procesu. Kritici se shodují, že toto přehnané zatajování informací akorát zvyšuje nedůvěryhodnost zmiňované Komise (Baker 2010: 268). Jedním z kritiků procesu je například kanadský geofyzik Ron Macnab, který ve svém odborném článku *The Case for Transparency*

in the Delimitation of the Outer Continental Shelf in Accordance with UNCLOS Article 76 uvádí hned několik problémů. Jako jeden z problémů uvádí, že ostatní státy, kterých se výsledné rozhodnutí Komise dotýká, nemají nárok zjistit, jak jsou rozhodnutí zdůvodňována. Zároveň poukazuje na to, že zveřejněním výsledků jednání, by Komise mohla pomoci jiným státům při formulování jejich žádostí. Mimo jiné ve svém článku zpochybňuje některé členy Komise pro jejich zaujatost, které by se podle něho dalo předejít, pokud by byla Komise více transparentní (Macnab 2004).

1.1.6 Volná část světového oceánu

Jedná se o prostor ležící mimo výhradné ekonomické zóny, avšak i v těchto zónách se musí dodržovat určitá stanovená pravidla. Tato zóna slouží společnému užívání všech států, včetně těch vnitrozemských, tudíž by si žádný stát neměl činit nároky na jakoukoliv část. Každý stát by se měl řídit určitými pravidly, jedná se například o bezpečnostní předpisy v námořní dopravě, ochranu životního prostředí, pravidla ohledně rybolovu a těžby, kterou musí schválit Mezinárodní úřad pro mořské dno (International Seabed Authority - ISA) (United Nations 1982).

1.2 Další ustanovení

V Jihočínském moři se jednotlivé VEZ kříží a státy se nemohou shodnout na stejných požadavcích. Nicméně pravidla stanovená Úmluvou uvádí, že v případě křížení VEZ, by mělo dojít k rozdělení stejným dílem pro všechny zainteresované. Úmluva také uvádí, že VEZ si mohou nárokovat pouze trvale obyvatelné ostrovy, popřípadě ty, které jsou schopny ekonomicky zabezpečit samy sebe, aniž by musely žádat o pomoc zvenčí. Jelikož tyto body nesplňuje ani jeden ostrov ze Spratlyho souostroví, je situace okolo sporných útvarů nejasná (Suchánek 2010: 90). Za další Úmluva ukládá státům povinnost ochránit mořské prostředí před škodlivými vlivy pramenícími z činností konaných v dané oblasti. Jedná se o konkrétní pravidla pro prevenci, snížení a kontrolu znečištění. Jde například o zasahování do ekologické rovnováhy mořského prostředí se zvláštní pozorností zaměřenou na vrtání, bagrování či výstavbu různých zařízení.

Státy jsou povinny dbát na ochranu flóry a fauny mořského prostředí (United Nations 1982).

Smlouva také obsahuje termín „pokojné proplutí“. Jedná se o pobřežní moře, ale také o průlivy používané pro mezinárodní plavbu, přičemž Úmluva uvádí „pokud proplutí plavidla pobřežním mořem neohrožuje mír, veřejný pořádek a bezpečnost daného státu, je považováno za pokojné a nesmí mu být zabráněno“. Právo pokojného proplutí se nevztahuje pouze na civilní či obchodní lodě, závazně platí i pro válečné lodě. Proplutí musí být rychlé a bez přerušení a loď musí provádět pouze činnosti, které mají přímý vztah k proplutí, čili nesmí vykonávat například rybolov, výzkumnou či průzkumnou činnost, působit znečištění, nalodovat nebo vyloďovat zboží či osoby v rozporu s předpisy pobřežního státu. Posádka proplouvající lodi nesmí použít jakoukoliv sílu proti pobřežnímu státu. Konkrétně je zakázáno vyhrožovat, cvičit se zbraněmi či provádět špionáž nebo propagandu. Pravidla platí také pro ponorky, které musí plout na hladině a být řádně označeny vlajkou (The Maritime Executive 2014).

2 Jihočínské moře

Jihočínské moře je typem polo-uzavřeného moře, která jsou definována dle Konvence o mořském právu Organizace spojených národů jako zátoky, zálivy či moře obklopená dvěma nebo třemi státy a spojená jinými moři či oceány. Jihočínské moře je obklopeno Čínou, Filipínami, Brunejí, Vietnamem, Kambodžou, Thajskem, Singapurem, Malajsií a Indonésií, přičemž někteří autoři uvádějí také Tchaj-wan, který ovšem není zúčastněnými státy uznán jako nezávislý státní celek, proto bývá často v odborných textech považován za provincii Číny. Nachází se mezi Malackým průlivem na jihozápadě a Tchajwanským průlivem na severovýchodě (Song 2008: 151). Moře zahrnuje velké množství ostrovů, atolů, skal a útesů, z nichž některé jsou nad vodní hladinou a některé dokonce pod ní. Mezi nejvýznamější ostrovy této oblasti patří Spratlyho a Paracelské ostrovy. Dalším významným místem je například mělčina Scarborough.

Jihočínským moře také prochází jedny z nejdůležitějších obchodních tras na světě, například zmíněný Malacký průliv spojující

Jihočínské moře s Indickým oceánem nebo Tchajwanský průliv vedoucí do Východočínského moře. Oblast Jihočínského moře je zároveň velmi bohatá na mořské živočichy, díky čemuž se stala centrem rybolovu v Jihovýchodní Asii (Rowan 2005: 415).

2.1 Významné oblasti

Spratlyho ostrovy se nacházejí ve východní části Jihočínského moře. Skládají se z více než 140 ostrůvků, skal, útesů, mělčin a písčin, rozložených na více než 410 000 km². Část z těchto útvarů je částečně ponořena, některé jsou dokonce zcela pod hladinou vody. Právě velké množství podmořských útesů, které jsou označovány jako „nebezpečná půda“ pro námořní plavidla, bylo pravděpodobně příčinou, proč zájem o tyto ostrovy vzrostl až v 19. století. Největší nároky na oblast Spratlyho soustroví si dělá Čína, Tchaj-wan a Vietnam, ovšem některé z ostrovů či útesů si nárokují také Filipíny nebo Malajsie. Největším ostrovem Spratlyho ostrovů je Itu Aba, který je okupován Tchaj-wanem. Tento ostrov je velmi vzácný pro svůj přírodní zdroj vody (Beckman 2013: 143–144). Mnoho ze Spratlyho ostrovů je státy, které je považují za své, upravováno a uměle přistavováno. Státy na těchto ostrovech následně staví nové budovy, přístavy, přistávací dráhy či budují infrastrukturu, speciální vojenské základny a další zařízení, např. satelity či radary. Jedním z prvních států, který začal s přestavbou ostrovů, byl Vietnam v roce 2011 u ostrova Sand Cay (AMTI: 2019). Následně započala svůj obrovský projekt Čína, pustila se do masivní rekultivace a výstavby, což vyvolalo obavy ve Vietnamu, který v reakci na čínskou výstavbu začal s rozšiřováním svých ostrovů Sand Cay a West Reef (AMTI: 2015a). K největšímu rozšíření došlo na ostrově Spratly Island, kde nechal Vietnam postavit rybářský přístav, přistávací dráhu, meteorologickou stanici, lékařskou kliniku a dokonce i školu. Ostrov je obsazen vietnamskými vojáky (Borton: 2017). Druhý největší ostrov tohoto souostroví, Thitu Island, si nárokují Filipíny. Na ostrově trvale žije přes sto filipínských civilistů. Patří mezi ně státní úředníci s rodinami a malé množství vojenského personálu (AMTI: 2015b). V roce 2018 se aktivně do výstavby na ostrovech zapojila Indonésie, která na ostrově Natuna Besar

Island vybuďovala vojenskou zkladnu s v'ice neŹ 1000 vojky (SCMP: 2018a).

Paracelské ostrovy se nacházejí v severovýchodní části Jihočínského moře přibližně ve stejné vzdálenosti od pobřeží Vietnamu a čínského ostrova Hainan, jsou tedy mnohem blíže čínským hranicím než výše zmíněné Spratlyho ostrovy, což také ovlivnilo brzký zájem o tyto ostrovy ze strany Číny. Celé Paracelské souostroví dohromady tvoří zhruba 35 ostrovů a útesů rozprostírajících se přibližně na 15 000 km². Ostrovy okupuje Čína již od roku 1974, v té době je získala na úkor Vietnamu, když vytlačila jejich vojska. Ostrovy jsou však stále zdrojem napětí mezi Čínou, potažmo Tchaj-wanem a Vietnamem, které usilují o jejich nadvládu. Největším ostrovem této oblasti je Woody Island. Na tomto ostrově založila Čína v roce 2012 město Sansha, které by mělo sloužit jako správní středisko pro její nároky v Jihočínském moři (Beckman 2013: 144). V roce 2016 zavedla Čína na zmíněný ostrov pravidelnou leteckou linku. Tento krok měl upozornit na čínský svrchovaný nárok na danou oblast. Vzhledem ke zvýšenému pohybu občanů měl také odradit jiné státy od případného útoku, při němž by mohlo dojít ke zranění civilistů (Friedman a Snyder 2017).

Jedním z nejvíce sporných území v Jihočínském moři je atol Scarborough Shoal, který se nachází z velké většiny pod mořskou hladinou (Beckman 2013: 145). Atol je nazýván v každé zemi různě. V Číně se jedná o Huangyan Island, na Filipínách je znám pod jménem Bajo de Masinloc či Panatag Shoal. Název Scarborough Shoal se poprvé objevil v období, kdy Východoindická společnost obchodovala s čajem v regionu. Během plavby do tohoto útvaru narazila a následně ztroskatala jejich loď. Tento název lze tudíž přeložit jako Scarboroughská mělčina, neboť atol leží pod hranicí přílivu a může být pro proplouvající loď nebezpečný. Ohledně této mělčiny panují dlouhodobě rozporuplné názory. Filipíny považují atol za útvar složený z několika skal, a nikoliv za ostrov, zatímco čínská strana je přesvědčena, že atol patří do tzv. souostroví Zhongsha Islands a jedná se tedy o ostrov (Rosen 2014: 8-9). Určité nároky na tento atol vznášejí Čína, Tchaj-wan a Filipíny. V roce 2012 zde došlo ke konfliktu mezi Čínou a Filipíny. Čínská rybařská loď sbírala v oblasti ohrožené druhy koralů, načež reagovala filipínská vláda vysláním vlastní válečné lodi, která by zabránila

dalším aktivitám ze strany Číny. Do konfliktu se následně vložily Spojené státy a pouze díky nim, situace nevyeskalovala ve větší ozbrojený konflikt. Nicméně, čínské lodě i nadále operují v této oblasti, a tak určité napětí stále přetrvává (Kingdon 2015: 132).

Určité napětí mezi Filipínami a Čínou panuje také v oblasti útesu Mischief Reef, jenž leží ve výlučné ekonomické zóně² Filipín, které držely tento útes dlouhou dobu pod svou suverenitou. Ovšem v roce 1994 Číňané využili nepřítomnosti filipínského námořnictva a vytvořili zde vojenskou základnu, k čemuž jim dopomohlo i nepříznivé počasí na moři (Kingdon 2015: 134).

Oblast Jihočínského moře si tedy nárokuje velké množství států, jejichž důvody se částečně liší, ovšem většina států zdůvodňuje své nároky jimi podloženými historickými fakty nebo se odvolává na práva stanovená Úmluvou UNCLOS III.

2.2 Strategický význam

Dalším důvodem velkého zájmu států o tuto oblast jsou obrovská naleziště nerostných surovin. Oblast je velmi významná pro své bohaté přírodní zdroje, jedním takovým je například rybolov. Podstatným důvodem narůstajícího eminentního zájmu o danou oblast je také objevení nalezišť nerostných surovin, v čele s ropou a zemním plynem. Její strategický význam také rapidně vzrostl se zvýšeným počtem námořních a obchodních tras. Již dlouhá desetiletí trvají dohady ohledně množství potencionálních zásob. Čínské odhady uvádějí, že by celá oblast Jihočínského moře měla obsahovat okolo 213 miliard barelů ropy, přičemž až 105 miliard barelů by se mělo nacházet v oblasti Spratlyho a Paracelských ostrovů (Suchánek 2010: 87– 89).

Jak již bylo zmíněno výše, Jihočínské moře je nejen obrovským zdrojem nerostných surovin a mořských živočichů, ale také jednou z nejhustších dopravních tepen na světě, kudy proplouvá více než polovina ročního objemu nákladů obchodních lodí. Jeho význam je patrný na faktu, že téměř 90 % světového obchodu se děje přes obchodní lodní přepravu a z toho 45 % přepravy připadá na Jihočínské moře (Rowan 2005: 415).

² VEZ- Výlučná ekonomická zóna je definována v článku 57 UNCLOS jako území za a přiléhající k pobřežnímu moři, v maximální šíři 200 námořních mil od základní linie.

Především z tohoto důvodu je Jihočínské moře velmi důležité i pro státy, které si nenárokují žádné území v tomto regionu. Mezi státy přepravující největší množství zboží oblastí Jihočínského moře patří Spojené státy americké, Japonsko, Jižní Korea, ale i některé státy Evropské unie. Například Japonsko či Jižní Korea, podobně jako Tchaj-wan přepraví přes Jihočínské moře až 60% veškeré vyvážené ropy či zemního plynu. Zásadní význam představuje Jihočínské moře také pro Čínu, která tudy převaží většinu surovin vytěžených či nakoupených na Středním východě (Suchánek 2010: 89). Zásadní význam této oblasti je patrný na faktu, že se devět z deseti nejvytěžovanějších kontejnerových přístavů na světě nachází v oblasti kolem Jihočínského moře. Jedná se o Shanghai (Čína), Singapore (Singapur), Shenzhen (Čína), Guangzhou (Čína), Qingdao (Čína), Ningbo-Zhoushan (Čína), Tianjin (Čína), Busan (Jižní Korea) a Hong Kong (Čína). K dalším významným kontejnerovým přístavům v oblasti patří Port Klang v Malajsii a Kaohsiung na Tchaj-wanu (World Shipping Council 2018). Jakékoliv ohrožení námořních tras by mohlo mít fatální následky v podobě negativních dopadů na ekonomiky mnoha států.

2.3 Pirátství

Mezistátní konflikty nejsou jedinou hrozbou v regionu, bezpečnost a poklidnou průchodnost námořních tras v Jihočínském moři ohrožuje fenomén pirátství. Pirátství je důležité zmínit, poněvadž zvyšující se čínská aktivita určitým způsobem ovlivňuje výskyt pirátství v oblasti Jihočínské moře, což ovlivňuje vztahy nejen mezi regionálními aktéry.

Množství hodnotného zboží na palubách lodí má za následek dlouhodobý výskyt pirátů v Jihočínském moři. Ohrožena není pouze bezpečnost a volná průchodnost námořní dopravy, ale také životy námořníků či bezpečnost obchodu jako takového. Pirátské útoky mohou významně narušit běžný bezpečný obchodní chod, ovšem nejen to, mohou mít rozsáhlé následky v podobě finančních ztrát, zvýšení nákladů bezpečnosti či zabránění humanitární pomoci. V krajním případě také ztráty na životech nebo způsobení fyzické újmy (United Nations 2012a). Pirátství je všeobecným problémem, který každý rok zapříčiní obrovské škody a mnohonásobně zvedá poplatky za pojištění. Kromě toho také způsobuje

napětí a rozpory mezi samotnými státy. Pirátská činnost v oblasti je velmi silně vázána na další kriminální činnosti. Mezi takové činnosti patří nelegální lov ryb, pašeráctví, obchod s drogami, ale také prostituce nebo kuplířství, což je spojeno s chudobou okolo přístavů (Rosenberg 2009: 47). Nejnáchylnější k pirátským útokům jsou dopravní tankery v situacích, kdy proplovají úžinami. Dopravní tanker proplovající Malackou úžinou má velmi nízkou obranyschopnost, vzhledem k jeho nízké rychlosti a dlouhé reakční době je pro pirátské lodě, které jsou mnohem menší a rychlejší, snadným cílem (Raymond 2005).

2.3.1 Právní ukotvení

Catherine Raymond, mezinárodní expert na námořní bezpečnost, uvádí ve svém odborném článku *Piracy in Southeast Asia: New Trends, Issues and Responses* definici pirátství pomocí konvence o mořském právu, jedná se o „nezákonný projev násilí či zadržení, nebo akt drancování způsobený posádkou či cestujícími soukromých lodí či letadel vedený vůči jiné lodi či jinému letadlu, proti osobám nebo majetku na palubě na volném moři tj. na místě, které nespadá do jurisdikce žádného státu“ (Raymond 2005). Podle mezinárodního mořského práva se za akt pirátství nepovažuje útok, který se stal v teritoriálních vodách, výlučné ekonomické zóně či přilehlém kontinentálním šelfu, což dělá z piráství zákonem těžko posuzovatelný problém, jelikož se většina pirátských útoků odehrává právě v těchto zónách či ve vodách obklopujících souostroví. V takových případech se jedná o incidenty, které jsou klasifikovány podle práva za ozbrojená přepadení. Mezinárodní námořní kancelář (International Maritime Bureau- IMB) se několikrát pokoušela rozřešit tuto potíž, výsledkem byla dokonce nově přijatá definice, která charakterizuje pirátství jako akt, kdy se pomocí lodí pokouší někdo způsobit krádež či jiný trestný čin s úmyslem nebo možností použít sílu při prosazování tohoto aktu. Ovšem tato definice nebyla nikdy mezinárodním právem uznána (Beckman 2002: 319).

Piráství v oblasti jihovýchodní Asie existuje poměrně dlouhou dobu s určitou historickou tradicí, od devadesátých let je Jihočínské moře jednou z nejvíce zasáhlých oblastí v počtu pirátských útoků na světě (Rosenberg 2009: 44). Nicméně, v minulosti lze objevit mnoho období, kdy fenomén

pirátství výrazně oslabil. Takovým příkladem jsou sedmdesátá léta, kdy došlo k výraznému poklesu pirátských útoků v důsledku probíhající studené války. V té době operovala v Jihočínském moři americká a sovětská vojska (Waisová, Cabada 2007: 462).

2.3.2 Iniciativy neregionálních mocností

Od roku 2001, v té době se vlivem 11. září státy obávaly možných teroristických útoků, se pomalu začala zvyšovat bezpečnostní kontrola a zaváděla se různá bezpečnostní opatření v Jihočínském moři. Přesto byla i nadále kontrola moře, která je naprosto odlišná od kontroly pevniny, velmi složitá, převážně kvůli nejasně definovaným hranicím (Rosenberg 2009: 44). Se zajištěním bezpečnosti se rozhodly pomoci Spojené státy americké a Japonsko, díky nimž lze sledovat, alespoň částečné úspěchy v boji proti pirátství v oblasti. Zejména Japonsko se svou proti-pirátskou diplomacií se aktivně podílí při zajištění bezpečnosti a mělo velký podíl na vzniku Asijské mořské bezpečnostní iniciativy (Asia Maritime Security Initiative – AMARSECTIVE), která pomohla v oblasti regionální technické asistence a sdílení informací. Kromě toho se japonská diplomacie podepsala také pod dokument, který měl sjednotit spolupráci při postupu proti pirátství v Asii (Regional Cooperation Agreement on Anti-Piracy in Asia – ReCAAP). Jako hlavní cíle nového dokumentu byly stanoveny boj proti pirátství a zajištění bezpečné průchodnosti po moři. V rámci sjednané kooperace došlo opět ke shodě o důležitosti výměny informací. Japonsko se i nadále podílelo v boji proti pirátství, mimo jiné se jednalo například o finanční podporu při instalaci navigačních zařízení, která měla zvýšit bezpečnost v Jihočínském moři. Japonské snažení bylo přijímáno rozporuplně. Některé státy japonskou pomoc ocenily, naopak Malajsie či Indonésie z obav o svou suverenitu japonskou pomoc později zavrhnuly (Rosenberg, Chung 2008: 56).

Co se týče pomoci Spojených států amerických v boji proti pirátství, jedná se o poměrně sporné kroky. Za vlády prezidenta Bushe byly vydány tři poměrně významné iniciativy, které si kladly za cíl zajistit mezinárodní námořní bezpečnost. Dvě z těchto iniciativ (The Container Security Initiative – CSI) a (The Proliferation Security Initiative – PSI) byly zaměřeny na globální pomoc ohledně pirátství, ovšem třetí (The Regional

Maritime Security Initiative – RMSI) byla zaměřena přímo na Malackou úžinu. Třetí iniciativa velmi znepokojila regionální státy v čele s Malajsií a Indonésií, kteří odsoudily tuto iniciativu, jelikož se obávaly přítomnosti amerických vojsk. Přestože se Spojené státy americké nechaly slyšet, že nemají v úmyslu posílat do oblasti Jihočínského moře své vojáky, o pár let později bylo v oblasti již více než 15 000 amerických vojáků primárně za jiným účelem (Rosenberg, Chung 2008: 55). V průběhu dalších let toto číslo rostlo a v současné době operuje v oblasti mnohonásobně více amerických vojáků (Visual Capitalist 2017). Podle posledních zpráv má americká armáda v celém Asijsko-pacifickém regionu kolem 370 000 vojenských pracovníků (The Diplomat 2019a). Americká pomoc v oblasti pirátství tedy není v regionu příliš žádoucí, navíc se státy shodují, že americké iniciativy nejsou značně transparentní (Rosenberg 2009: 51).

Množství vydaných iniciativ sice částečně pomohlo, na druhou stranu pirátství přetrvává a pravděpodobně nadále přetrvávat bude, dokud budou státy typu Malajsie, Filipín či Indonésie v tak špatné ekonomické situaci, jako se nachází doposud. Do budoucna může strukturální problém, kterým pirátství bezpochyby je, opět začít nabírat na síle. Piráti v posledních letech začali používat mnohem sofistikovanější metody, také vlastní modernější a tím i nebezpečnější zbraně (Rosenberg 2009: 46).

Ochrana bezpečnosti námořních tras spojená s bojem proti pirátství sjednocuje nejen regionální aktéry, ale také světové mocnosti, které se zapojují do vzájemné kooperace. Z neregionálních mocností se na potlačení pirátství nejvíce podílí Japonsko a Spojené státy americké. Největším problémem ve společném boji proti pirátství je jeho právní ukotvení. Pirátské útoky spadají do jurisdikce jednotlivých států, ovšem každý stát má svůj právní rámec odlišný, což výrazně stěžuje spolupráci. Nicméně, všechny státy se vždy shodovali, že multilaterální kooperace v boji proti pirátství je nezbytná, poněvadž se jedná o transnacionální problém (Raymond 2005).

V posledních letech je pirátství v celé oblasti spíše na ústupu. Důležitým faktorem tohoto trendu je zvyšující se kontrola Jihočínského moře čínskými vojáky. Rostoucí vliv Číny na své nárokové oblasti, spojený s budováním nových základů na ostrovech po celém území

Jihočínské moře znepokouje ostatní aktéry, avšak snižuje množství pirátských útoků. Přestože Čína svým jednáním částečně snižuje počty pirátských útoků, ostatní státy nemají o tuto „pomoc“ zájem. Ostatní aktéři jsou si vědomi, že Čína může pod záminkou ochrany celého moře dosahovat také svých soukromých cílů. Nicméně trend snižování pirátských útoků v Jihočínském moři neplatil pro celé území stejně. Například v Malacké úžině, v okolí filipínského ostrova Mindanao nebo v okolí ostrova Borneo, kde čínská armáda neoperuje, se pirátství ve vysoké míře objevovalo mnohem déle (Purbrick 2018: 11-26). Do roku 2015 bylo jenom v Malacké úžině spácháno okolo 40 % veškerých pirátských útoků na světě, avšak už i v těchto oblastech počty pirátských útoků klesají, díky sjednocení regionálních aktérů. Regionální aktéři spojují své námořní síly a mnohem více se začínají zaměřovat na tento typ kriminality (BBC 2019).

3 Historie

Na přelomu 18. a 19. století ovládaly oblast Jihočínské moře dvě světové mocnosti, jednalo se o Brity a Francouzi, jejichž společným cílem bylo zahájit evropský obchod v této oblasti, kromě toho si také oba státy chtěly podrobit Čínu. O ostrovy v Jihočínském moři v té době nikdo nejevil téměř žádný zájem, státy v nich neviděly žádný strategický potenciál, naopak byly ostrovy považovány spíše jako překážka pro lodní dopravu. Poté došlo k objevení guána a zájem o ostrovy v oblasti Jihočínské moře mírně vzrostl (Tønnesson 2006: 2-3). Počátky sporu o Jihočínské moře můžeme hledat již na konci 19. století, ponevadž už tehdy docházelo k územním sporům. V letech 1894-1895 probíhala v oblasti japonsko-čínská válka, ve které Čína zaznamenala porážku a Japonsko následně převzalo kontrolu nad Tchaj-wanem³ a Koreou (Bunsen 1927: 269). Tento vývoj znepokojil čínské hnutí zaměřené proti cizincům takzvané „boxery“, kteří na to reagovali pokusem o převrat. Povstání, známé jako „boxerské povstání“, bylo zaměřeno proti alianci osmi států vedených Velkou Británií a kladlo si za cíl zamezit vzrůstajícímu vlivu západních států v celé oblasti

³ V té době se jednalo o Republiku Formosu, která byla vyhlášena v roce 1895 na území ostrova Tchaj-wan. Tato republika existovala jen pár měsíců od 23. května do 21. října 1895, poté byl ostrov formálně podstoupen Japonsku.

jihovýchodní Asie a Japonska v Číně. Nicméně, již v roce 1901 došlo k potlačení povstání a tehdejší vládnoucí dynastie Qing se ocitla pod rostoucím tlakem svých občanů. Čínští občané se obavali o bezpečnost své říše, a tak se ostrovy v Jihočínském moři začaly pomalu stávat symbolem zachování národní hrdosti (Hayton 2014: 51). V červnu toho roku odjela expedice na ostrovy a po třech dnech se vrátila s informací, že se námořní mapa jejich země rozšířila o čtrnáct ostrovů. Poté došlo téměř okamžitě ke zveřejnění plánu rozvoje Paracelských ostrovů (Hayton 2019). Čínský plán rozvoje Paracelských ostrovů vyvolal nové neshody s Japonskem ohledně čínských hranic. Až do roku 1909 byl jako nejjižnější cíp čínského území považován ostrov Hainan, taktéž tomu bylo také ve starých čínských mapách. Nicméně v následujících letech se Čína rozhodla „a začala s postupným rozšiřováním svého vlivu na celé souostroví, později také zahrнула veškeré Paracelské ostrovy a útvary do svých map (Hayton 2014 :52). Tato expanze vyvolala neshody také s Francií, jelikož v roce 1916 vydal generální guvernér Indočíny prohlášení, ve kterém bylo uvedeno, že Paracelské ostrovy (kromě toho také Spratlyho ostrovy) patří pod správu Francie (Chemillier-Gendreau 2000: 37). Tématem sporu obou zemí se staly také Pratské ostrovy, které se snažilo zabrat Japonsko. V letech 1907-1909 se obě země přetahovaly o tyto ostrovy. Čína vyzvala Japonsko, aby stáhlo z ostrovů své vojenské jednotky, což Japonci odmítli, protože byli přesvědčeni, že ostrovy, které objevili neobydlené jako první, patří jim a jsou jediná země, která si je může nárokovat (Hayton 2014: 52-53). V letech 1908-1909 zřídil japonský podnikatel Nishizawa Yoshizi na ostrovech sběrnou stanici guána a dokonce pojmenoval ostrovy po sobě „Nishizawa Islands“ (Rhoads 1975: 140-141). Čínská odpověď na sebe nenechala dlouho čekat, na oplátku byl v Číně vyhlášen bojkot japonského zboží, což v té době výrazně poškozovalo japonské hospodářství. V té době se Čína snažila najít jakýkoliv výklad historie, který by dokazoval, že čínské nároky jsou opodstatněné a oprávněné. Čínští vlastenci prohledávali staré archívy, zpovídali dlouholeté námořníky a hledali jakékoliv důkazy ve starých knihách, avšak nic použitelného nebylo nalezeno (Hayton 2014: 52-53). Nicméně bojkot zboží v Číně natolik poškozoval japonskou hospodářskou prosperitu, že se japonská vláda v roce 1910 rozhodla přenechat sporné

ostrovy Číně za 130 000 stříbrných dolarů (Rhoads 1975: 140-141). K této transakci také výrazně pomohlo to, že Japonsko nevidělo v ostrovech příliš velký potenciál. O dva roky později byla svržena vláda dynastie Qing. Nová republikánská vláda ustanovila novou ústavu, jež obsahovala také aktuální vydání map. V této ústavě bylo dokonce uvedeno, že „suverénní teritorium Čínské republiky je stejné jako území předchozí říše“. Co se týče aktuálních map, došlo k odstranění nově nabytých hranic, čímž se Čína snažila zaujmout ostatní aktéry a stát se vstřícnějším partnerem v mezinárodním systému. Dalším cílem redukce čínských nároků bylo také odtržení od dřívější centralizované Číny s hierarchickými vztahy (Hayton 2014: 52-53). Později se toto téma dostalo do pozadí a otázka rozšíření hranic se otevřela až ke konci 20. let 20. století, kdy byly Paracelské ostrovy profesorem Shen Pengfei opět označeny za nejjihnější území země.

Na začátku 30. let 20. století se Čína dostává do konfliktu o Spratlyho ostrovy, o které začala usilovat Francie. V roce 1930 provedla Francie anexi Spratlyho ostrovů, proti čemuž protestovala nejen Velká Británie, která si uvědomovala jejich strategickou výhodu, ale také Čína, kde se konflikt stává národním problémem (Odgaard 2002: 64- 65). Psalo se o tom pravidelně v novinách, ovšem dochází tam k záměně a neznalosti, kdy si obyvatelé pletou Spratlyho a Paracelské ostrovy. Dokonce i samotná čínská vláda byla nejdříve zmatená a nevěděla, zda se nejedná o Paracelské ostrovy, které dostaly pouze jiné jméno od francouzských námořníků (Hayton 2019). Po zjištění, že se jedná o jiné ostrovy, se čínský zájem o ostrovy nijak neměnil, což dokazuje i to, že je v daném momentu ani nepovažovala za své území. Nicméně, následně se vojenská rada rozhodla vytvořit Kontrolní komisi map země a vod, jejímž úkolem bylo zjistit, zda Čína nemá historický nárok i na oblast kolem Spratlyho souostroví. Ačkoliv Komise byla doposud pouze v procesu pátrání, vlivný čínský kartograf Chen Duo vytvořil nový atlas, ve kterém posunul hranici čínského území až na 7. rovnoběžku, to znamená, že čínské území podle něho zahrnovalo i zmíněné Spratlyho ostrovy nárokováné tou dobou Francií. Tento atlas patrně ovlivnil i rozhodnutí Komise, která o rok a půl později zveřejnila seznam čínských jmen ostrovů a různých útvarů v Jihočínském moři, které považovala za právoplatně náležící Číně. Z těchto ostrovů se 28 nacházelo v Paracelském

souostroví a 96 ve Spratlyho souostroví. V mnoha případech se jednalo o pouhé překlady z již existujících anglických názvů ostrovů (Hayton 2014: 55).

V té době rostl také zájem Filipín, ovšem ty narážely nejen na společné zájmy s Francií ale také s Čínou (Tønnesson 2006: 21–22). V roce 1935 čínská Komise vydala *Mapu čínských ostrovů v Jihočínském moři*, v níž byla hranice posunuta až na 4. rovnoběžku. Hraničním bodem se stala mělčina James Shoal, kterou Čína označila za ostrůvek, i přesto, že se nenachází nad hladinou vody. James Shoal se nachází jen 107 km od pobřeží Bornea, avšak 1500 km od čínské pevniny. Podobně označila Čína například Vanguard Bank. Pouze o rok později byl prominentní čínský kartograf Bai Meichu, jeden ze zakladatelů Čínského geografického sdružení, vyslán k čínskému ministerstvu vnitra k formulaci národních hranic, kde prezentoval Nový atlas konstrukce Číny (New China Construction Atlas), který zahrnoval U-shaped line, nazvanou bez nějakého oficiálního vysvětlení čar 11-dash line. Tato linie spojovala veškeré nárokované ostrovy i mělčiny. Z jeho mapy později vycházely i všechny další verze map (Hayton 2019). V roce 1937 vypukla další válka mezi Čínou a Japonskem, protože Japonci obsadili Pratské ostrovy, část Spratlyho ostrovů nebo ostrov Itu Aba. Tento vývoj znepokojil Brity a Francouze, konkrétně Francie reagovala vysláním vlastních jednotek, které získaly zpět ostrov Hainan. V reakci na to Japonsko vydalo prohlášení, které se týká jejich nároků na Spratlyho ostrovy (Tønnesson 2006: 10-13).

Se začátkem druhé světové války vzrostla pozice Japonska, které jaktožto hegemonní aktér celé oblasti zabralo Jihočínské moře (Hayton 2014: 57). V roce 1945 bylo Japonsko nuceno kapitulovat, v této době se zájem o Spratlyho a Paracelské ostrovy odsunul do pozadí mezinárodní politiky. Státy se zabývaly především poválečnou rekonstrukcí a znovuzískáním kolonií ztracených v průběhu války (Tønnesson 2006: 20). Vítězné státy v čele se Spojenými státy americkými uvažovaly nad tím, jak rozdělit ostrovy v Jihočínském moři. Jednalo se například o tom, že by oblast zůstala pod kontrolou nějaké mezinárodní organizace, ovšem tak se nestalo a otázka dalšího rozdělení zůstala nedořešena (Hayton 2014: 57). Japonci opustili ostrovy v Jihočínském moři až v roce 1946, kdy byli

nahrazení francouzskými vojsky (Chemillier-Gendreau 2000: 39). Postupná dekonolizace regionu přispěla ke vznesení nároků několika nově vzniklých států, především na území Spratlyho ostrovů. Nároky se postupně začaly dostávat do konfliktních pozic, když nejprve Filipíny prohlásily Spratlyho ostrovy za své, s čímž nesouhlasila Francie, snažící se obnovit Indočínu, která reagovala prohlášením suverenity nad ostrovem Itu Aba, čili největším ostrovem Spratlyho souostroví. Z Číny byly posléze vyslány dvě lodě k Paracelským a dvě ke Spratlyho ostrovům, jelikož Čína považovala tyto ostrovy za své. Čínská vláda následně vydala pokyn, aby došlo k vytyčení čínského teritoria, které by bylo obratem převzato z rukou Francie. Jednalo by se o buď diplomatickou cestou či pokud by to bylo třeba, tak násilnou cestou (Tønnesson 2006: 16).

V roce 1948 vydala vláda Čínské republiky novou mapu, včetně tzv. U-shaped line vycházející z předchozí mapy. V následujícím roce bylo vedení Čínské republiky nuceno uprchnout na Tchaj-wan. Vládu nad pevninskou Čínou převzala Komunistická strana, která následně vyhlásila Čínskou lidovou republiku. Komunisté vycházeli ze stejných map jako jejich předchůdci, pouze z nich odebrali dva útvary v Tonkinském zálivu, které „věnovali“ komunistům ve Vietnamu (Hayton 2014: 59). V Jihočínském moři, tak vznikla pomyslná demarkační linie protínající vody čtyř jihoasijských zemí tzv. Nine Dashed line, se kterou se další aktéři sporu začali dostávat do konfliktních pozic (Hayton 2019).

V roce 1951 vešla v platnost Sanfranciská mírová smlouva mezi Spojenci z druhé světové války a Japonskem. Tato smlouva upravovala nároky Japonska s tím, že by se měli vzdát všech práv a nároků na Paracelské a Spratlyho ostrovy. Na toto ustanovení ihned reagovala Čína, která vyjádřila zájem na setrvání v Jihočínském moři, zároveň prohlásila, že trvá na svých nárocích na tuto oblast (Chemillier-Gendreau 2000: 41).

Po konci druhé světové války se začal postupně zvyšovat počet okupovaných ostrovů a útesů, nejaktivnějšími aktéry byly Vietnam, Tchaj-wan, Malajsie a Filipíny (Suchánek 2010: 85). Nicméně určitý zájem deklarovaly státy, již před válkou. Například zájem Filipín o oblast začal již v roce 1938. V tomto roce filipínský viceprezident Quirino jednal se Spojenými státy americkými, po kterých požadoval, aby jménem Filipín

začaly okupovat Spratlyho ostrovy (Tønnesson 2006: 21–22). V roce 1956 Tchaj-wan obsadil ostrov Itu Aba, největší ze Spratlyho soustroví. Obsazování území v moři pokračovalo až okolo roku 1970, když Hospodářská a sociální komise pro Asii a Tichomoří OSN (United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific -ESCAP) vydala prohlášení, ve kterém byly zmínky o možném výskytu ropy a zemního plynu v oblasti Jihočínského moře (Song 2008: 151-157). Ve stejném roce se Filipíny ujaly vlády nad některými útvary ve Spratlyho souostroví. V roce 1973 tehdejší Jižní Vietnam⁴, podporovaný Spojenými státy americkými, zabral deset ostrovů ze Spratlyho soustroví s úmyslem těžby ropy a zemního plynu, což vyvolalo velkou nevoli u Filipín a Číny. V té době Jižní Vietnam kontroloval jako dědictví po dřívější francouzské Indočíně i převážnou většinu Paracelských ostrovů, ovšem stejné území si nárokovala také Čína. Jelikož se americko-čínské vztahy postupně zlepšovaly a Spojené státy nechtěly riskovat případnou válku, začala se podpora Jižního Vietnamu postupně vytrácet. Ztráta americké podpory umožnila ještě do konce 70. let stabilizovat Číně své pozice na Paracelských a dokonce i na části Spratlyho ostrovech, a to včetně vybudování letiště a zvětšení přístavu na Woodyho ostrově (Hayton 2014: 70-79). Již od roku 1979 si nárokuje ostrovy na základě svého kontinentálního šelfu také Malajsie. V letech 1983-1986 přijala do své správy další ostrovy. Malajsie se vždy snažila podporovat spolupráci mezi státy nároklujícími si Jihočínské moře. Veškeré nároky se vždy snažila prosadit mírovou cestou (Dolven et al. 2014: 16).

Další vývoj poznamenala nově přijatá Úmluva Organizace spojených národů o mořském právu (UNCLOS III), podepsaná v roce 1982 jako výsledek třetí konference Organizace spojených národů o mořském právu. Výsledkem této konference byla možnost dalších států vznést faktické

⁴ Vietnamská republika, neformálně nazývána také Jižní Vietnam, byla státem nacházejícím se na území dnešní Vietnamské socialistické republiky, jižně od 17. rovnoběžky. Vznikla rozdělením původní francouzské kolonie, která byla nazvána Vietnamský stát, tento stát byl součástí francouzského impéria. Na Ženevské mírové konferenci v roce 1954 bylo jako součást mírového řešení konfliktu mezi Francií a komunisty ovládaným hnutím Viet Minh dohodnuto rozdělení Vietnamu 17. rovnoběžkou, přičemž v obou částech země měly proběhnout volby a následně rozhovory o znovusjednocení.

nároky na určitá území v rámci svých výlučných ekonomických zón (dále jen „VEZ“)⁵.

Zatímco Paracelské ostrovy okupovala pevninská Čína již od roku 1955 a plně pod svou správu je převzala v roce 1974, svou pozornost na Spratlyho ostrovy plně zaměřila až kolem roku 1988, jenže v té době bylo již mnoho útvarů spravováno ostatními nárokujícími si státy, tudíž Čína obsadila pouze několik zbývajících skalisek, které navíc přímo sousedily s útvary vlastněnými jinými státy. Čínské restriktce posléze vedly až k ozbrojeným konfliktům (Hayton 2014: 87). V letech 1987 a 1988 došlo v blízkosti Johnsonova útesu k několika útokům. Nejnásilnější útok proběhl 14. března 1988, při kterém přišlo o život 64 vietnamských vojáků, další byli zajati a byly potopeny dvě vietnamské lodě. Na čínské straně byl zraněn pouze jediný voják. Až v roce 1991 propustila Čína devět vězňů, které věznila od počátku konfliktu o Johnsonovův útes (Koo 2010: 154). V tomto období začala Čína mohutně obsazovat různé z útvarů v Jihočínském moři, což vyvolalo negativní ohlasy ostatních aktérů. V roce 1994 došlo k obsazení Mischief Reef na východní straně Spratlyho soustroví, což znepokojilo nejen Filipíny, ale také celý region, jelikož to bylo poprvé, co se Čína postavila proti některé ze členských zemí Sdružení národů jihovýchodní Asie (Association of South East Asian Nations - ASEAN) (Hayton 2014: 87)⁶.

Nejen Filipíny, ale také Brunej, Malajsie a Indonésie se cítily ohroženy čínským vlivem, avšak žádný z těchto států nebyl připraven pustit se do ozbrojeného střetu s Čínou, tudíž reakce států zůstala pouze u verbální výzvy, aby se „státy zdržely jednání, které by mohlo destabilizovat region a ohrozit mír a bezpečnost v Jihočínském moři“. Čína navíc v té době odmítala jednání s organizací ASEAN a byla ochotna jednat pouze s Filipínami. (Hayton 2014: 87).

Ke konci 90. let bylo obsazeno téměř pět desítek ostrovů, útesů a různých dalších útvarů ze Spratlyho soustroví, avšak problémem bylo, že se o útvary dělilo pět různých států. Nejvíce z nich okupoval Vietnam, který obsadil dvacet sedm ostrovů či různých útvarů, následován Filipínami, které

⁵ VEZ- Výlučná ekonomická zóna je definována v článku 57 UNCLOS jako území za a přiléhající k pobřežnímu moři, v maximální šíři 200 námořních mil od základní linie.

⁶ Vietnam, se kterým Čína vedla spory již dříve, se k organizaci přidal až v roce 1995.

jich měly v držení osm. Čína v té době ovládala pouze sedm útvarů. Určité nároky si dělala také Malajsie, která okupovala pět útvarů a Tchaj-wan s jedním útvarem (Storey 2013: 20-47). V roce 2002 bylo dosaženo první multilaterální dohody mezi zainteresovanými státy pomocí Deklarace o chování stran v Jihočínském moři (Declaration of Conduct of Parties in the South China Sea) v rámci organizace ASEAN (ASEAN: 2002). V podstatě se jedná o politickou dohodu, kdy se všechny zainteresované státy zavázaly k určitému dodržování zásad, které by měly pomoci k tomu, aby nedošlo k eskalaci konfliktu. Zároveň se zavazují k tomu, že se zdrží veškerých agresivních kroků v oblasti Jihočínského moře. Ovšem nejednalo se o nějakou mezinárodní smlouvu, která by byla právně závazná, a tak prognózy vkládané do tohoto dokumentu nebyly příliš naplněny.

V dalších letech situace sice příliš neeskalovala, na čemž se výraznou měrou podepsalo Sdružení národů jihovýchodní Asie (ASEAN), obzvláště Malajsie a díky nimž nedošlo k žádnému vojenskému konfliktu. Došlo k založení úřadu pro společný vývoj, který měl za úkol zajistit rovnoprávné rozdělení výnosů v překrývajících se oblastech. Naproti tomu do územních sporů tento úřad příliš nezasahoval. Avšak vývoj po roce 2009 veškeré předešlé neformální dohody a závazky ze společné deklarace anuloval. Problém spočíval v tom, že státy měly nejpozději do roku 2009 vznést své vlastní nároky na prodloužení svého kontinentálního šelfu. Následně Vietnam svůj nárok deklaroval před Komisi, což velmi znepokojilo Čínu, která poprvé v oficiální diplomatické komunikaci použila linii U-shaped line a vietnamské nároky na rozšíření razantně odmítla (Lantagne 2016: 107). Tato situace zpomila jednání o chování v Jihočínském moři. Již v roce 2011 se všechny zainteresované země shodly na inovacích o chování v Jihočínském moři, které by pomohly vyřešit spory. Došlo k dohodě a uznání ohledně ochrany mořského prostředí, vědeckého výzkumu, bezpečnosti plavby, zlepšení komunikace a spolupráce při pátrání a v neposlední řadě se státy shodly, že začnou společně bojovat proti nadnárodní trestné činnosti. Ovšem například otázka těžby nerostných surovin zůstala nevyřešena (Reuters 2011). Státy se v rámci Deklarace o chování stran v Jihočínském moři dohodly na novém kodexu, který by měl být realizován do roku 2021 (Bangkok Post 2019).

V následujících letech vzrůstal čínský zájem, Čína začala zvyšovat aktivitu a spustila masivní projekt budování umělých ostrovů, přistavování již stávajících ostrovů s následnou rozsáhlou modernizací vojenských a těžebních základen na daných ostrovech (CFR 2020). Pravidelně docházelo k různým incidentům, kdy Čína narušovala VEZ některého ze sousedních států. Jednalo se například o stavbu ropných plošin, jako tomu bylo například v roce 2014 u Paracelských ostrovů při konfliktu s vietnamskými vojsky (SCMP 2016), nebo různé rybářské incidenty, kdy si Čína nárokovala různé oblasti ve VEZ jiných států a považovala je za „čínské tradiční rybářské oblasti“. Několikrát došlo k zatýkání rybářů a zvyšovala se hlídka nad Jihočínským mořem (BBC 2016). Od té doby dochází ze strany Číny k pravidelnému narušování VEZ ostatních států. Proti tomu se postavily Filipíny, které požádaly o přezkoumání situace mezinárodním soudem. Zásadní moment přišel v roce 2016, kdy mezinárodní arbitrážní soud vydal stanovisko, dle kterého Čína nemá nárok na sporné ostrovy v Jihočínském moři a zároveň svými aktivitami narušuje suverenitu Filipín. Nicméně Čína toto stanovisko neuznává. (CNN 2016).

4 Aktéři a jejich nároky v Jihočínském moři

4.1 Čína

Čínu můžeme charakterizovat jako nejaktivnějšího aktéra sporu o Jihočínské moře. Svými nároky se snaží primárně rozšířit svůj vliv, ale také ospravedlnit svá jednání a námořní výhody (Rowan 2005: 427). Čína si nárokuje téměř celou oblast Jihočínského moře, což můžeme spatřit v příloze č. 1, kde jsou čínské nároky označeny červenou barvou. Své veškeré nároky ospravedlňuje na základě historických práv, které ve svých mapách označuje jako již zmiňovanou U-shaped line, kterou označujeme také jako Nine dashed line čili „linie devíti čar“. Tato linie, která se poprvé objevila na počátku 20. století, by měla znázorňovat pomyslnou hranici na hladině moře. Ostatní aktéři sporu tento způsob uplatňování pravomocí v oblasti příliš neuznávají, jelikož dochází k překrývání VEZ jednotlivých států, a není tak jasné, jaké pravomoci, který stát vlastně má (Dolven et al. 2014: 9-10).

Čína sama sebe prezentuje jako zemi, která první objevila a následně i pojmenovala ostrovy v Jihočínském moři (Dolven et al. 2014: 9–10). Jihočínské moře považuje za své „jezero“ pro svou historickou dominanci. Například Spratlyho ostrovy považuje v národním povědomí za součást domácí půdy a používá pro tuto oblast název „Motherland“ (Valencia 1995: 15). Podle ní sahají důkazy o čínské přítomnosti v Jihočínském moři hluboko do historie, jelikož podle archeologických dokladů Číňané proplouvali a zkoumali Jihočínské moře již 770-221 let před Kristem (Joyner 1999: 56). Zmínky o čínské okupaci a osidlování je možné najít v množství historických dokumentů. Již za dynastie Sung ve 12. století lze zpozorovat v čínských kronikách nároky například na Spratlyho ostrovy, tak jako tomu bylo za dynastie Qing v 18. století (Odgaard 2002: 88). Také uvádí, že začala s rybolovem v oblasti již ve druhé polovině 14. století, v té době vládla dynastie Ming (Dolven et al. 2014: 9–10). Dalším dochovaným důkazem má být starý diplomatický protest z 18. století, který byl vznesen za dynastie Qing proti Německu, jehož lodě se pohybovaly právě v oblasti Spratlyho souostroví (Valencia 1995: 15-16).

Čínský postoj k oblasti je dlouhodobě neměnný, z historického hlediska mají údajně právo nárokovat si Spratlyho, Paracelské i Prataske ostrovy, kromě toho také Scarborough Reef nebo Macclesfield Bank. Ovšem podle drtivé většiny světových autorů, konkrétně například podle Billa Haytona, který se problematice Jihočínského moře věnuje dlouhodobě, neexistují žádné relevantní důkazy týkající se čínských historických nároků (Hayton 2019). Dalším problémem, na který upozorňuje například Robert Beckman, je neobyvatelnost většiny ostrovů. Úmluva UNCLOS III uvádí, že státy si mohou nárokovat pouze trvale obyvatelné ostrovy, nikoliv útesy či mělčiny, které jsou pod hladinou vody. Z tohoto důvodu se státy, jako je například Čína, snaží veškeré vhodné útvary uměle rozšiřovat pomocí písku a následně budovat své základny (Beckman 2013: 153-154).

Čína nemůže své historické nároky úplně podložit, tudíž dochází například k upravování vlastní historie. Používání starých textů, kde využívají konvenční myšlenky starověké Číny je upravováno pro jejich vlastní potřeby, dochází k používání selektivních citací. Původní texty také na dlouho zmizely a byly nahrazeny kopiemi. Byly uváděny různé důkazy

například fráze „Jihočínské moře“, která by sama o sobě měla ospravedlnit čínské nároky, se v originále nikde neobjevuje. Pojem Jihovýchodní moře se neuchytil, jelikož státy jihovýchodní Asie byly chudé na jakoukoliv prezentaci námořní historie, a tak se moře začalo nazývat Jihočínské (Hayton 2019). Vládnoucí komunistická strana pouze nepotlačuje historii, ale obnovuje ji, aby sloužila současnosti. Po nástupu Si Ťin-pchinga se to poměrně stupňuje. V roce 2013 navštívil Si Ťin-pching město Qufu, což je podle tradice rodné město Konfuciusa, kde si vyzvedl knihu s jeho myšlenky a výroky. V roce 2014 se jako první vůdce komunistické strany zúčastnil oslavy Konfuciových narozenin, kde prohlásil, že pro porozumění dnešní Číně je nutné, pochopit čínskou kulturu a krev a vyživovat čínský lid z jeho vlastní kulturní půdy. V celé Číně jsou moderní plakáty chytře spojující tradiční čínské umění s nacionálními slogany, které si vládnoucí strana upravuje dle svých vlastních potřeb, dochází tak k poměrně chytrému propojení nacionalismu, historie a zároveň ideologie. K nejslavnějším plakátům patří baculatá a zasněná holčička, pod kterou je báseň spojující osobní a národní sny (The Guardian 2016b).

Čína se své chování v Jihočínském moři nesnaží nikterak ospravedlnovat, poněvadž to nepovažuje za nutné. Své suverenní právo na oblast vymáhala vždy aktivně i pasivně. Z aktivního hlediska operuje Čína v oblasti s poměrně velkým množstvím lodí. Nejedná se pouze o lodě vojenské, ale také rybařské či archeologické. Pokud jde o pasivní nástroje, chrání své nárokované území monitorovacími bójemi, které na základě akustické technologie dokáží identifikovat proplouvající lodě, i přesto, že jsou primárně určeny k hledání vraků (Wang et al. 2016). Přesto došlo v poslední době k mírně změně, kdy je Čína mnohem asertivnější ve své zahraniční politice, což se výrazně odráží v řešení sporu o Jihočínské moře. Číně tento vývoj poskytuje poměrnou flexibilitu na mezinárodní scéně a zároveň zabraňuje domácí kritice. Čína stále prosazuje své nároky vyjádřené pomocí U-shaped line, avšak neuchyluje se k žádným agresivním krokům (Zeng et al. 2015).

4.2 Tchaj-wan

Tchaj-wan si na základě historických požadavků nárokuje suverenitu na Spratlyho a Paracelské soustroví, Pratské ostrovy, Macclesfield Bank a Scarborough Shoal. Tchaj-wan si tedy nárokuje totožné území jako Čína, se kterou se vzájemně neuznávají jako právoplatné státy. Už od roku 1956, kdy Tchaj-wan obsadil největší ostrov ze Spratlyho soustroví Itu Aba, operuje na ostrově (Dolven et al. 2014: 13-14). Na ostrově od té doby již vybudovali radarové stanice, elektrárnu nebo meteorologické centrum. Zároveň mají na ostrově vlastní vojenské složky pro případ nebezpečí. V roce 1992 postavil Tchaj-wan další vojenskou základnu tentokrát kolem Pratských ostrovů, které pro ně jsou velmi důležitým strategickým územím. Pratské ostrovy leží 200 kilometrů od hongkongského pobřeží, což by podle některých autorů mohlo znamenat včasné varování před případným leteckým útokem na zemi (Rowan 2005: 422-424).

Tchaj-wan nemá příliš jednoduchou vyjednávací pozici, jak podotkl Chengyi Lin ve svém článku *Taiwan's South China Sea Policy*. Tchaj-wan má jeden velký problém, kterým je absence oficiálních vztahů s ostatními státy v regionu. Jelikož není členem ASEAN, tak nemá přístup k jakémukoliv mnohostrannému fóru a veškerá bilaterální jednání ohledně Spratlyho a Pratských ostrovů jsou velmi složitá. Tato skutečnost pravděpodobně podtrhuje tchaj-wanský umírněný postoj, kterým se snaží alespoň o jakýkoliv přístup k formálním politickým jednáním ohledně sporných území (Lin 1997: 328-329).

Tchaj-wan si suverenitu na dané území nárokoval vždy s respektem k ostatním státům v regionu bez jakýkoliv druhů vojenských výpadů. Již od roku 1995 trvá na mírovém řešení rozdělení okupovaných ostrovů. O pět let později tehdejší tchaj-wanský prezident učinil vstřícné gesto vůči ostatním aktérům, které snížilo napětí v regionu. Zodpovědnost za Spratlyho a Pratské ostrovy, které do té doby ovládalo ministerstvo obrany, převedl pouze na pobřežní stráž (Rowan 2005: 423).

Tchaj-wan své územní nároky dodnes přilís nezměnil, ovšem došlo k částečnému zmírnění nátlaku, kterým se snaží si nárokované území uzurpovat. Již nedochází k aktivnímu vynucování nároků, naproti tomu přednost dostává spíše mírnější diplomatická cesta (Dolven et al. 2014: 13-14). V listopadu 2015 se v Singapuru dokonce poprvé setkali prezidenti

Číny a Tchaj-wanu, aby jednali o míru a společné politice v oblasti Tchaj-wanského průlivu. Čína měla také nemalý zájem na podpoře stávajícího prezidenta, jelikož bylo pár měsíců před volbami a obávala se nástupu opozice, což by mohlo ohrozit výrazně zlepšené vztahy z posledních let (BBC 2015a). Po nástupu opoziční prezidentky Cchaj Jing-wen vztahy s Čínou ochably a dochází k občasným výhrůžkám ze strany Číny, ovšem tchaj-wanská politička si stojí za tím, že Čína musí využít veškerých mírových prostředků ve vztahu s Tchaj-wanem a zároveň musí respektovat jeho demokratické hodnoty (ČTK 2019).

4.3 Filipíny

Nároky Filipín jsou narození od Číny poměrně skromné a v příloze č. 1 je najdeme znázorněné fialovou barvou. Filipíny si nárokují pouze část Spratlyho soustroví, čímž se ovšem dostávají do rozporu s Čínou, ale také s Malajsíí, Vietnamem a samozřejmě také Tchaj-wanem. Své nároky Filipíny obhajují nejvíce na základě historických předpokladů, kdy tvrdí, že Filipínci byli údajně první, kteří započali s průzkumy v oblasti Spratlyho soustroví ve 40. letech 20. století. Dalé se také odvolávají na legální předpoklady, konkrétně Úmluvu UNCLOS III (Dolven et al. 2014: 14-15).

Filipínská vláda si v oblasti nárokuje dvě skupiny ostrovů, které byly údajně po druhé světové válce opuštěné a Filipíny je jako první stát začaly osídlovat. Poté byl na ostrovech založen takzvaný Freedomland, který filipínský prezident oficiálně prohlásil jako součást Filipín. V roce 1971 se začalo s podmořskými vrty (Rowan 2005: 422). První skupinu ostrovů si Filipíny nárokují z principu objevení a efektivního využívání, konkrétně se jedná o ostrovy Mischief Reef, Itu Aba, Second Thomas Shoal, Fiery Cross Reef a Reed Bank. Do druhé skupiny řadíme atol Scarborough Shoal s menšími skalisky okolo, který se Filipíny nárokují na základě historických a územních nároků. Filipíny tvrdí, že pod ně spadá efektivní správa a kontrola atolu, jelikož toto právo převzaly od Spojených států, které již dřívě získaly atol na úkor Španělska (Rosen 2014: 2-3).

Filipíny se také odkazují na uplatňování principu výlučné ekonomické zóny, podle nějž mají všechny pobřežní národy právo na VEZ rozprostírající se 200 mil od pobřeží. V případě, že se VEZ překrývají,

dochází podle Úmluvy UNCLOS III k vymezení dvou zón na základě mezinárodního práva (Blood-Patterson 2014: 1233).

Jak jsem již výše zmínil o oblast Spratlyho soustroví se pře několik států, velká rivalita panovala dlouhodobě hlavně mezi Čínou a Filipínami. Docházelo k situacím, kdy byly filipínské rybářské lodě i za pomoci násilí vyháněny z okolí Scarborough Shoal, který je znázorněn v příloze č. 2. Filipíny později požádaly o vyřešení sporu Mezinárodní arbitrážní soud, který rozhodl v neprospěch Číny. Čína ovšem rozhodnutí arbitrážního soudu, který vyvrací možnost čínských historických nároků, nerespektuje a odmítla ho akceptovat (The Guardian 2016a).

V roce 2016 se stal prezidentem Filipín Rodrigo Duterte, který započal odklon od tehdejší zahraniční orientace na Spojené státy a místo toho se spojil s Čínou. Čína poskytuje Filipínám výhodné půjčky a také tučné investice, pravděpodobně i díky tomu prakticky ignoroval výše zmíněné rozhodnutí arbitrážního soudu, přestože bylo ve prospěch Filipín. Filipíny téměř přestaly řešit jakékoliv teritoriální spory a naopak se zaměřily na hospodářskou a obchodní spolupráci s Čínou (CNN 2019).

V únoru 2020 udělal prezident Duterte zásadní rozhodnutí, když vypověděl smlouvu z roku 1998, která umožňovala pobyt tisícům amerických vojáků na území Filipín. Tento vývoj také ukázal rostoucí Duterteho vliv a zároveň filipínskou nejednotnost, jelikož filipínští ministři obrany a zahraničí si americkou přítomnost velmi chválili. Kromě toho se jednotky obou zemí účastnily pravidelně společných vojenských cvičení. Duterte již dlouho obviňoval americké jednotky, že pořádají na území Filipín tajné operace, a tak ohlásil, že se Filipíny musí postavit na vlastní nohy a spolehnout se sami na sebe, nikoliv na jinou zemi. Americká ambasáda výpověď formálně přijala a američtí vojáci jsou do 180 dní povinni opustit území Filipín (ČTK 2020).

4.4 Vietnam

Vietnam, podobně jako ostatní zainteresované státy, vychází převážně z historických argumentů a částečně také z efektivní správy. Největší nároky si klade na Paracalské ostrovy a pak také na některé ze Spratlyho ostrovů, což je dobře vidět v první nebo druhé příloze, přičemž v

první příloze jsou vietnamské nároky znázorněny modrou barvou. Svou přítomnost na ostrovech se snaží doložit pomocí různých historických důkazů jako jsou například historické mapy. Konkrétně uvádějí sérii map vydanou ve třetím díle atlasu *Hong Duc* nebo atlas s volně přeloženým názvem *Mapa trasy čtyřmi směry z hlavního města*, kde je znázorněno, že již od počátku 17. století vysílal Vietnam své lodě do oblasti. Druhý jmenovaný atlas dokonce uvádí, že ostrovy spadaly pod správu rodiny Nguyenů, která ovládala ostrovy ještě dvě následující století. Vážným důkazem, proč si ostrovy Vietnam nárokuje, jsou také portugalské či holandské dokumenty ze 17. století, které uznávají Paracelské ostrovy jako součást vietnamského území (Pedrozo 2014: 37-40).

Co se týče novodobé historie, za důležitý milník je považován rok 1933. V tomto roce byla přenesena administrativa francouzských kolonií na vietnamskou vládu (Dolven et al. 2014: 15). Právě v roce 1933 Francie anektovala Spratlyho i Paracelské ostrovy a prohlásila je za součást Francouzské Indočíny. Když o několik měsíců později došlo ke zmíněnému přenesení administrativy, připadla správa nad ostrovy Vietnamu. Dalším důvodem vietnamských nároků, který je údajně opravňuje ke správě ostrovů je rozsah jejich kontinentálního šelfu a zároveň VEZ . Ovšem nutné je také zmínit, že ačkoliv se Vietnam odvolává na pojmy, které jsou zahrnuty v Úmluvě UNCLOS III, ne vždy postupoval v souladu s danými ustanoveními (Rowan 2005: 425).

V roce 1974 Čína násilně vytlačila vietnamská vojska z části Paracelských ostrovů, při tomto útoku přišlo o život 18 vietnamských vojáků. Od té doby docházelo k pravidelným střetům mezi čínskými a vietnamskými námořníky (Beckman 2013: 144). Situace vyeskalovala v letech 1987 a 1988, kdy došlo v blízkosti Johnsonova útesu k několika násilným útokům. Nejnásilnější útok proběhl 14. března 1988, při kterém přišlo o život 64 vietnamských vojáků, další byli zajati a byly potopeny dvě vietnamské lodě. Na čínské straně byl zraněn pouze jediný voják. Až v roce 1991 propustila Čína devět vězňů, které věznila od počátku konfliktu o Johnsonovův útes (Koo 2010: 154).

V posledních letech dochází k mírnému sblížení ve vztahu k Číně, přestože si obě země stále trvají na svých nárocích v Jihočínském moři.

Částečně se rozvinuly diplomatické vztahy mezi oběma zeměmi. Dochází k pravidelným návštěvám a dialogům nebo také obě země společně jednají o obranné strategii či politické a stranické spolupráci. K tomuto vývoji zajisté přispěl asertivnější přístup Číny k mezinárodní politice (Zeng et al. 2015). V květnu 2019 se setkali ministři obrany obou zemí, aby zhodnotili společné obranné strategie. Mimo jiné jednali také o vojenském lékařství či mírových operacích OSN. Důležitým tématem bylo také řešení dalšího vývoje v Jihočínském moři, přičemž se obě země dohodly na mírovém řešení situace (The Diplomat 2019b). V lednu 2020 došlo k další návštěvě, kdy čínský vlivný politik a diplomat Song Tao navštívil Vietnam, aby obe země společně oslavily 70. leté výročí společných diplomatických vztahů. Země se shodly na prohloubení další spolupráce ve prospěch obou národů, přičemž budou chtít upevnit již stávající spolupráci (Xinhua 2020).

V poslední době došlo také ke vzájemnému sblížení v rámci cestovního ruchu, obzvláště do Vietnamu míří milióny čínských návštěvníků. Došlo například k významnému rozšíření nízkonákladových leteckých linek z Číny do Vietnamu (SCMP 2018b).

4.5 Malajsie

Malajsie si začala nárokovat část Jihočínského moře až po roce 1979, na základě vymezení svého kontinentálního šelfu. Konkrétně se jedná o dvanáct ostrovů, které jsou uvnitř jejího vymezeného kontinentálního šelfu a v příloze č. 1 jsou vykresleny žlutou barvou společně s celou nárokovanou oblastí. V příloze č. 2 můžeme vidět, že se jedná o ostrovy ve Spratlyho soustroví. Na polovině z těchto nárokovaných ostrovů mají své základny malajská vojska. Malajsie na těchto ostrovech také vybudovala hotel či přistávací dráhu, zbylé ostrovy či útesy jsou neobsazené, jelikož se o jejich suverenitu pře více států (Rowan 2005: 420).

Nároky Malajsie se tedy přilís neopírají o historická tvrzení a primárně vycházejí ze zákona o kontinentálním šelfu, který byl přijat v roce 1966. Zákon o kontinentálním šelfu je součástí Úmluvy UNCLOS III. Malajsie se na tento zákon při mezinárodních jednáních poměrně často odvolává (Tamtéž).

Malajsie nepředstavuje pro ostatní aktéry sporu příliš velké riziko. Při uplatňování suverenity na nárokových ostrovech se Malajsie nikdy neuchýlila k nějakému násilnému kroku. Jedinou výjimkou je rok 1955, kdy Malajsie krátce zadržela filipínské plavidlo, jelikož porušilo jejich VEZ (Rowan 2005: 421). Ostatní státy nepovažují Malajsi jako silního soupeře pro jejich skromný rybářský průmysl a nevýrazné hospodářství (Dzurek 1996: 46).

4.6 Indonésie

Indonésie nepatří mezi primární aktéry sporu o oblasti v Jihočínském moři. Tato země si nenárokuje Paracelské ani Spratlyho ostrovy, pouze se snaží o uznání její VEZ, čímž si chrání své vlastní osobní zájmy (Rowan 2005:420). Indonésie dlouhodobě podporuje organizaci ASEAN a s ní také rozložení sil v nejen v Jihočínském moři, ale také v celé jihovýchodní Asii. Sama sebe Indonésie prezentuje jako nepřímého aktéra sporu o Jihočínské moře, díky čemuž plní roli jakéhosi čestného zprostředkovatele při jednání o sporech v dané oblasti (Lowy Institute 2016).

Indonésie se nesnaží získat nějaké nové území, přesto není vyloučena možnost jejího dalšího zapojení do konfliktu, jelikož malajské, vietnamské a hlavně čínské nároky v čele s čínskou linií devíti čar narušují Indonésii její VEZ. Čínská linie devíti čar, známá také jako U-shaped line zahrnuje také nároky na ostrovy Natuna, které se nachází ve VEZ Indonésie a nachází se na nich naleziště zemního plynu (Rowan 2005: 420). V posledních letech se situace kolem těchto ostrovů, které leží v nejsevernější části indonéskeho soustroví, poměrně vyostřila, jelikož v roce 2016 Čína vydala prohlášení, kde uvádí, že se jedná o tradiční čínskou rybářskou oblast. Toto prohlášení velice znepokojilo indonéske vládu, protože do té doby platilo, že veškeré sousední státy uznávaly dané území jako indonéske, naléžící jim na základě jejich VEZ (Lowy Institute 2016).

Od roku 2016 došlo k několika dalším menším incidentům, ovšem nikdy nedošlo k nějaké ozbrojené potyčce a to i přesto, že indonéske vláda rozšířila a zlepšila vybavení vojenských jednotek operujících okolo soustroví Natuna. Zásadní důvod toho, že situace nikterak nevyeskalovala můžeme vidět v důležitosti přísunu čínských investic do Indonésie. Čína se

aktivně zapojuje a investuje do indoneských projektů například v oblasti infrastruktury, čímž drží Indonésii na uzdě (Lowy Institute 2016).

4.7 Brunej

Nároky Bruneje se zakládají částečně na historických důvodech, které jsou propojeny s důvody zakládajících se primárně na VEZ samotné Bruneje, ale také na vytyčení jejich kontinentálního šelfu. Nároky Bruneje se kříží nejvíce s Malajsií, což nám ukazuje první příloha, kde jsou brunejské nároky vyobrazeny zelenou čarou. Oba státy si na základě svých kontinentálních šelfů nárokují útvary a různá skaliska jako jsou například Louisa Reef, Owen Shoal či Rifleman Bank (Dzurek 1996:45). Poměrně sporný je nárok obou zemí na útes Louisa Reef. Tento útes je tvořen pouze dvěma skálami, které jsou navíc při vyšší hladině vody zaplaveny, díky čemuž by si státy dle Úmluvy UNCLOS III neměly dělat jakékoliv nároky (Rowan 2005:419).

Nárok na útvar Rifleman Bank obhájí Brunej na základě prohlášení z roku 1954, kdy údajně Británie prohlásila, že hranice ostrova Borneo na kterých se nachází samotná Brunej, budou zahrnovat oblast kontinentálního šelfu a teritoriálních vod (Rowan 2005: 420).

V roce 1988 Brunej vydala novou mapu, ve které rozšířila svůj kontinentální šelf, což je ovšem proti Úmluvě UNCLOS III, jelikož rozšíření kontinentálního šelfu je možné pouze za předpokladu, že nedojde k jeho narušení. Brunej se tímto krokem snažila prokázat svůj nárok na oblast okolo útvaru Rifleman Bank (Tamtéž).

5 Oprávněnost čínských nároků

5.1 Mořské právo

Jak již bylo výše zmíněno, čínský postoj k oblasti je dlouhodobě neměnný. Již v první polovině 20. století představila Čína ve svých mapách určitou linii nazvanou U-shaped line, na základě které si nárokovala drtivou většinu Jihočínského moře. Později byla tato linie mírně upravena do současné podoby, kdy je označovaná také jako „Nine dashed line” čili „linie devíti čar”. Čínská vláda si dlouhodobě nárokuje téměř celou část Jihočínského moře, přičemž se odkazuje právě na tuto linii, která je

zakreslena v čínských mapách. Tato čínská linie se stala dlouhodobým důvodem sporu v oblasti Jihočínského moře, kdy se čínské nároky střetávaly s nároky jiných států v této oblasti. Organizace spojených národů se dlouhodobě zabývala zlepšením situace ohledně mořských práv nejen v této konfliktní oblasti. Výsledkem několik let trvajících jednání byla úmluva zajišťující určitá práva veškerých přímořských států. V roce 1994 vstoupila v platnost nová Úmluva UNCLOS III, která dala za vznik pojmu Výlučná ekonomická zóna (VEZ). Dle této Úmluvy má každý přímořský stát nárok na 200 mil od jejich pobřeží dlouhou VEZ. Daný stát může jako jediný v této 200 mil dlouhé oblasti využívat veškeré živé i neživé zdroje, nebo také zřizovat či využívat různé umělé ostrovy (United Nations 2018). Na druhou stranu tato opatření neznamenají, že průplavy lodí ostatních států jsou zakázány. Existuje svoboda plavby, ale také přeletu cizích států na daném území.

V Jihočínském moři se nacházejí sporné oblasti, kde se VEZ sousedních států kříží a státy se poté nemohou shodnout na stejných požadavcích. V takovém případě by mělo dojít k rozdělení ovládaného území stejným dílem pro veškeré zainteresované státy, nikoliv ve prospěch vojensky či ekonomicky silnějšího hegemonu na úkor menšího aktéra sporu.

Čínská U-shaped line je mimo jiné založena na umělém budování ostrovů či přistavování základen na již stávajících ostrovech. Pokud pomíneme fakt, že veškeré Čínou nárokováné ostrovy nespadají do její VEZ, tudíž by ani neměla mít právo si je nárokovat, natož na nich budovat různé vojenské základny, tak tyto ostrovy stejně nelze brát v úvahu při vymezení VEZ. Dle Úmluvy si svou VEZ mohou nárokovat pouze trvale obyvatelné ostrovy, popřípadě ty, které jsou schopny ekonomicky zabezpečit samy sebe, aniž by musely žádat o pomoc zvenčí, což je zásádní pro oprávněnost nároků Číny, kdy dochází ze strany Číny k úmyslnému a předem promyšlenému budování umělých ostrovů s cílem rozšířit svou VEZ (Suchánek 2010:90). Například ani jeden z ostrovů a útvarů ve Spratlyho soustroví, které si Čína nárokuje na základě své U-shaped line, nespĺňuje výše uvedené požadavky, tudíž nelze s odvoláním na tyto ostrovy navýšit jejich VEZ.

Pokud se tedy budeme zabývat čínskými nároky na základě všeobecného mořského práva, tak jsou tyto nároky neoprávněné a čínská U-shaped line by neměla být uznávaná jako relevantní, jelikož tato linie nejenže několikanásobně přesahuje stanovenou délku VEZ 200 námořních mil, ale také narušuje VEZ ostatních zainteresovaných států, včetně Filipín, Bruneje, Malajsie a Vietnamu. Příkladem může být Mischief Reef, který se nachází ve VEZ Filipín, přesto tento útes čínská armáda v roce 1994 zabrala, vytvořila vojenskou základnu a nadále ho ovládá, i přesto že se jedná o trvalé porušování mořského práva platného dle Úmluvy UNCLOS III, kterou přitom mimo jiné podepsala také Čína (Kingdon 2015: 134). Čína by mohla svou VEZ prodloužit pouze na základě svého kontinentálního šelfu, což už jednou v roce 2012 udělala, když požádala Komisi pro vymezení kontinentálního šelfu s tvrzením, že Východočínské moře se rozkládá až k ostrovu Okinawa (Global Times 2012). V tomto případě došlo, částečně i díky vstřícnosti Japonska, k mediánovému rozdělení (MOFA). Avšak v námi zkoumané oblasti Jihočínského moře dosud k žádnému oficiálnímu prodloužení kontinentálního šelfu ze strany Číny nedošlo, tudíž platí stanovené hranice 200 námořních mil, které Čína permanentně porušuje na základě svých historických nároků.

Kromě toho Čína, na základě jimi uznávané U-shaped line, napadá plavidla cizích států, přestože se dle Úmluvy lodě nacházejí ve volné části světového oceánu. I pro tuto zónu platí určitá pravidla, která uvádí, že zóna slouží společnému užívání všech států, včetně těch vnitrozemských, tudíž by si žádný stát neměl činit nároky na jakoukoliv část. Tato jednání jsou opět v rozporu s mořským právem. V Jihočínském moři dokonce dochází k situacím, kdy čínská plavidla potápějí rybářská plavidla jiných zemí, přitom se jedná o území ve VEZ zasažených zemí. Podobná situace se stala například v červnu roku 2019 v oblasti Reed Bank, což je oblast ve VEZ Filipín, ovšem spadající do čínské U-shaped line. Jednalo se o situaci, kdy čínské plavidlo potopilo loď s filipínskými rybáři a následně celou posádku zanechalo na širém moři (NY Times 2019).

Jako další důvod tvrzení, že jsou čínské nároky neoprávněné, vidím porušování ekologické rovnováhy mořského prostředí. Čína se snaží uměle rozšiřovat své území, což je ovšem v rozporu s Úmluvou, protože provádí

vrtání, bagrování či výstavbu různých zařízení, čímž nenávratně narušuje flóru a faunu mořského prostředí.

5.2 Historie

Z důvodu větší relevantnosti zodpovězení otázky oprávněnosti čínských nároků na základě historie jsem zvolil světové autory bez bližší návaznosti na některý ze zainteresovaných států, u kterých je předpokládána nezaujatost. Mezi tyto autory patří odborník na zkoumanou oblast Bill Hayton, z jehož knihy *The South China Sea: the struggle for power in Asia* a přednášky *Resolving the Disputes in the South China Sea* jsem primárně čerpal nebo také Stein Tønnesson se svým odborným článkem *The South China Sea in the Age of European Decline*. Přesto nelze s jistotou říci, že výklad dějin tohoto regionu dle těchto autorů přesně odpovídá skutečnosti. Jak zmiňuje například Bill Hayton, historie nemusí být stoprocentně známá, ale vždy lze prokázat důkazy. Podle něho existuje spousta archivů převážně na území Číny, které by pomohly rozluštit historické nároky většiny států, nicméně tyto archívy jsou z velké části uzavřeny. Na druhou stranu existuje menší část archivů, které jsou odborné veřejnosti dostupné, tyto archívy lze objevit například na Tchaj-wanu a mohly by do budoucna posloužit k vyřešení sporů v Jihočínském moři (Hayton 2019).

Co se týče prvního oficiálního nároku Číny na některý z ostrovů v Jihočínském moři, jedná se pravděpodobně o rok 1909, kdy vypukla v Číně politická krize a tamní vládnoucí dynastie se snažila pod tlakem svých občanů „ochránit“ teritorium své říše, konkrétně se jednalo o Paracelské ostrovy. V té době bylo hlavním důvodem tohoto rozšíření výše zmíněné ochránění národního zájmu, potažmo území v reakci na domácí politickou krizi (Hayton 2014: 52).

Na počátku 20. století se Čína snažila získat také Pratské ostrovy, což se jí později i povedlo, ovšem na úkor Japonska, které objevilo doposud neobydlené ostrovy jako první. Čína začala bojkotovat japonské zboží, což donutilo Japonsko, které nepovažovalo ostrovy za příliš významné, k uzavření dohody s druhou stranou o prodeji Pratských ostrovů (Hayton 2019).

Následně se Čína v 30. letech 20. století začala zajímat také o Spratlyho ostrovy, zpočátku se jednalo pouze o reakci na zvýšené nároky Francie v této oblasti a navíc Čína si nebyla upně jistá, zda se nejedná o jinak pojmenované Paracelské ostrovy. Poté když zjistili, že se jedná o jiné ostrovy, tak čínská Kontrolní komise map země a vod označila devadesát šest ostrovů ze Spratlyho soustroví za území historicky právoplatné Číně. Toto rozhodnutí výrazně ovlivnilo již dříve vydané atlasy, u kterých nejsou prokázány historické důkazy. Mimo jiné se Čína prezentuje jako první stát z regionu, který pojmenoval veškeré ostrovy v Jihočínském moři, ovšem ve skutečnosti šlo pouze o překlady z již známých anglických názvů (Hayton 2014: 57). Výše zmínění autoři tedy nevidí žádné dlouholeté historické argumenty, díky kterým by Čína měla mít právo nárokovat si oblast U-shaped line, naopak poukazují na to, že Čína zabrala většinu největších soustroví v Jihočínském moři násilnou cestou nebo obsazením na základě nepodložených historických důkazů.

Na druhou stranu je potřeba zmínit, že Čína své veškeré nároky vyjádřené pomocí U-shaped line obhajuje svým bohatým výkladem historie, kdy uvádí různé historické argumenty sahající až k dynastii Sung. Již ve 12. století se údajně objevovaly nároky na Spratlyho ostrovy v čínských kronikách, kde lze nalézt historické dokumenty o čínském osídlování těchto ostrovů (Odgaard 2002: 88). Další důkazy pochází ze 14. století, kdy vládla dynastie Ming. Podle čínských historiků již v této době čínští rybáři brázdili Jihočínské moře a ve velkém se věnovali rybolovu (Dolven et al. 2014: 9–10). Jedním z nejzásadnějších dochovaných důkazů má být starý diplomatický protest z 18. století, který byl vznesen za dynastie Qing proti Německu, jehož lodě se pohybovaly v oblasti Spratlyho soustroví (Valencia 1995: 15-16). Na základě těchto historických argumentů si Čína nárokuje velkou část Jihočínského moře, avšak ostatní státy zainteresované v tomto sporu tento výklad dějin příliš neuznávají.

Pokud budeme vycházet z historie, která je nám veřejně dostupná, můžeme s jistotou říci, že ostrovy v Jihočínském moři nemůžeme brát jako oblast náležící jednomu konkrétnímu státu, tudíž čínské nároky vyjádřené pomocí U-shaped line nelze brát jako právoplatně oprávněné ani z historického hlediska. Autoři, ze kterých jsem v tomto případě vycházel, se

shodují, že neexistují žádné relevantní důkazy, na základě kterých by se dalo jednoznačně říct, že čínské nároky jsou oprávněné, přestože Čína sama své nároky historickými důkazy zaštiťuje. Ostatní státy a kromě toho také samotní autoři čínské historické argumenty příliš neuznávají. Většina odborníků se shoduje, že ze strany Číny dochází k upravování vlastní historie, což vyvolává dojem, že ani sama Čína nedokáže dohledat dostatečně relevantní zdroje k odůvodnění svých vlastních nároků. V Jihočínském moři zajisté existuje nemalé množství ostrovů, které byly prvně objeveny nenásilnou cestou čínskými zeměpisci, průzkumníky či například rybáři. Pokud jsou tyto ostrovy obyvatelné má Čína právo si tyto ostrovy na základě historie nárokovat. Ovšem není možné nárokovat si veškeré ostrovy v Jihočínském moři, i přestože byly Čínou například již po druhé světové válce násilně obsazeny, jako tomu bylo a doposud je například v oblasti Paracelských ostrovů, které Čína obsadila na úkor Vietnamu nebo v devadesátých letech v oblasti Mischief Reef na úkor Filipín.

5.3 První oficiální rozhodnutí mezinárodní jurisdikce

Výše zmíněná analýza oprávněnosti čínských nároků na základě mořského práva nebo historie se navíc shoduje s rozhodnutím mezinárodního soudu. V roce 2016 vydal Stálý rozhodčí soud (Permanent Court of Arbitration-PCA)⁷ stanovisko, dle kterého Čína nemá nárok na sporné ostrovy v Jihočínském moři a zároveň svými aktivitami narušuje suverenitu Filipín. Jednalo se o úplně první verdikt mezinárodní justice ohledně sporu v Jihočínském moři (CNN 2016).

Proti čínským nárokům v Jihočínském moři se nestaví pouze Filipíny, jedná se také o Malajsii, Brunej, Indonésii, Tchaj-wan a Vietnam, který Čína taktéž ohrožuje. Všechny tyto státy odmítají jakékoliv čínské snahy osvojit si veškerá soustroví v Jihočínském moři, na druhou stranu si jsou velmi dobře vědomi obrovské vojenské a ekonomické síly, kterou Čína disponuje (CNN 2016).

⁷ Stálý rozhodčí soud je mezivládní organizace, zřízena roku 1899 na První Haagské mírové konferenci Úmluvou o pokojném vyřizování mezinárodních sporů a je tak nejstarší institucí pro řešení mezinárodních sporů vůbec. Organizace sídlí v Haagu, v Paláci míru a v současné době má 121 členských států. Stálý rozhodčí soud usnadňuje vedení arbitráže či řízení o jakémkoliv sporu mezi státy. K dnešnímu dni spravoval celkem 12 sporů podle Úmluvy o mořském právu.

O přezkoumání napjaté situace mezinárodním soudem požádaly Filipíny, které se cítily v ohrožení z důvodu rozpínající se strategie Číny. K tomuto kroku se rozhodly na základě Úmluvy, která stanovuje, že by se všechny konflikty týkající se mořského práva měly řešit mírovou cestou a pokojnými prostředky. Úmluva ve svém 283. článku nařizuje povinnost vzájemné výměny názorů mezi oběma členy konfliktu pokojnou cestou s tím, že pokud se státy neshodnou je možnost dát spor ke smířčímu řízení. Pokud nedojde k urovnání sporu ani vzájemnou dohodou ani ve smířčím řízení, poskytuje 286. článek jakékoliv ze smluvních stran možnost obrátit se s vyřešením sporu na soud nebo tribunál (Noyes 2016). Filipíny se tedy obrátily na Mezinárodní soudní dvůr, avšak dle pravidel stanovených OSN musí s tímto řešením souhlasit oba státy, což se nestalo. Čína v roce 2011 odmítla filipínský návrh na tento způsob řešení (Scott 2012: 1021). Následně se Filipíny rozhodly vyřešit spor před arbitrážním tribunálem, načež v červenci roku 2013 Mezinárodní tribunál pro mořské právo přidělil Stálý rozhodčí soud, jenž povede řízení jako orgán, který by měl sloužit k vyřešení sporu (PCA 2015).

Konkrétně Filipíny odeslaly soudu patnáct otázek k posouzení, přičemž tyto otázky se týkaly především čínské aktivity ve sporných oblastech, statutem některých geografických útvarů, právních základů mořského práva či systematickým porušováním Úmluvy UNCLOS III ze strany Číny. Naopak se nejednalo o žádné konkrétní požadavky, například žádná otázka se netýkala určení suverenity nad sporným územím (PCA 2013).

Celý průběh řízení zpomalovala čínská neochota jakékoliv participace na vyřešení sporu. Čína se opakovaně negativně vyjadřovala k podanému návrhu. Čínská vláda dokonce vydala několik prohlášení, ve kterých odsoudila účast na iniciovaném řízení (PCA 2013). Důvody kvůli kterým se Čína nechtěla účastnit arbitrážního řízení se zabývá například duo autorů Stefan Talmon a Bing Bing Jia ve své knize *The South China Sea Arbitration: A Chinese Perspective*. Autoři ve své práci uvádějí tři hlavní důvody, díky nimž se Čína nechce účastnit řízení. Jako první důvod čínské neúčasti při řízení autoři uvádějí, že spor mezi Filipínami a Čínou se týká vymezení námořních hranic, což znamená, že se dotýká otázky územní

suverenity a otázky týkající se suverenity nejsou předmětem výkladu Úmluvy. Jako druhý důvod vidí Deklaraci ASEAN z roku 2002, ve které se všechny státy dohodly, že jakékoliv spory budou řešit mírovou cestou, přičemž by se mělo jednat o vzájemné vyjednávání. Zatřetí autoři uvádějí, že dokument, kterým byla Čína informována o počátku řízení obsahoval velké množství chyb a falešných obvinění (Jia, Talmon 2014: 10).

Ačkoliv čínská strana s jakýmkoliv arbitrážním jednáním nesouhlasila, na základě rozhodnutí soudu jednání pokračovala bez čínské participace. V roce 2016 soud rozhodl ve prospěch Filipín na základě toho, že neexistují žádné historické důkazy, které by potvrzovaly přesvědčení Číny, že měla jako jediná historickou kontrolu nad celým sporným územím. Navíc došlo k vyjasnění situace ohledně historických práv, mezinárodní soud uvedl, že veškeré historické nároky zanikly přijetím nové úmluvy UNCLOS III, kterou podepsaly všechny zainteresované státy. Dle mezinárodního soudu ohrožuje Čína svými územními požadavky práva Filipín. Mimo jiné tribunál odsoudil výstavbu nových umělých ostrovů a také umělé rozšiřování stávajících ostrovů, na kterých jsou následně budovány vojenské základny. Podle mezinárodního soudu vznikly v dané oblasti trvalé škody na vzácných korálových útesech a nenávratně došlo k narušení původního mořského ekosystému (ECFR 2016).

Vzhledem k tomu, že se Čína arbitrážního řízení ani neúčastnila, byl předpoklad, že se rozhodnutím tribunálu zabývat nebude, což se později také potvrdilo. Čína „jako hlavní aktér tohoto sporu, verdikt Stáleho rozhodčího soudu neuznává a jeho rozhodnutí nepřijímá. V Číně dlouhodobě přetrvává názor, že soud není oprávněn rozhodovat ve sporech o určování hranic. Čína vnímá vytváření a rozšiřování umělých ostrovů a budování vojenských základen jako obrannou strategii, která je v souladu s mezinárodním právem (The Guardian 2016a). Prezident Si Ťin-pching se při své oficiální reakci na rozhodnutí soudu vyjádřil odmítavě. Například uvedl, že námořní práva, natož územní suverenita nebyly výsledkem řízení nikterak ovlivněny. Čína podle jeho slov bude i nadále jednat se všemi sousedními státy v rámci předem sjednaných bilaterálních dohod (Ibarra 2014).

Tento verdikt je sice závazný, ale také těžko vymahatelný, a tak slouží jako potvrzení naší analýzy, nicméně vyřešení geopolitického sporu v Jihočínském moři nepřinesl (The Guardian 2016a), jelikož Čína ani čtyři roky od vydání oficiálního rozhodnutí nedělá žádné ústupky, které by pomohly k vyřešení napjaté situace v Jihočínském moři. I nadále pokračuje v budování umělých ostrovů a vojenských základen a udržuje svou militantní politiku, co se týče jejich nároků v Jihočínském moři. Naopak přichází spíše ústupky ze strany Filipín, kde po nástupu prezidenta Duterteho došlo k obratu na „pročínskou cestu“ a odklonu od teritoriálních sporů spíše k hospodářské a obchodní spolupráci.

6 Nástroje Číny pro prosazení svých nároků

6.1 Vojenská síla

Čína, hegemon zkoumané oblasti, používá pro prosazení svých nároků primárně dva velké nástroje. Prvním nástrojem je její obrovská vojenská síla, která se nedá rovnat s žádnou ze zainteresovaných zemí v daném sporu. Čína je první v žebříčku v počtu aktivních vojáků, což z ní dělá největší ozbrojenou sílu na světě. Patří k nejrychleji se modernizujícím ozbrojeným silám a zároveň disponuje jaderným arzenálem. V posledních letech začala s mohutnou modernizací svého námořnictva, které je vybaveno stále narůstajícím počtem nových lodí. Mezi chloubu čínského námořnictva patří víceúčelové křižníky a torpédoorbce. Mohutné investice do čínského námořnictva v posledních letech, dokazují zvyšující se zájem o prosazení svých nároků v Jihočínském moři (The Economist 2019). Ovšem nejedná se pouze o investice do námořnictva, ale také do budování základen na ostrovech, se strategickou pozicí v Jihočínském moři. Na tyto základny jsou následně rozmísťovány různé rakety, radary a další zbraňové systémy, čímž Čína mnohonásobně zvyšuje svou vojenskou sílu (Boutin 2017: 39-47).

Čína použila vojenskou sílu jako nástroj k obsazení nárokovaných území již mnohokrát v historii. Můžeme zmínit například jeden z nejznámějších sporů, kdy Čína v roce 1994 obsadila Mischief Reef, který byl do té doby ovládán převážně Filipíny (Kingdon 2015: 134). Ačkoliv se

Filipíny, ale také Malajsie, Brunej nebo Indonésie cítily ohroženy, netroufily si na jakýkoliv odpor a zůstalo pouze u verbální výzvy. Výjimkou může být Vietnam, který se párkrát odhodlal k menším ozbrojeným konfliktům s Čínou, ovšem převážně s negativním výsledkem. Mimo jiné operuje čínská armáda s druhým největším rozpočtem na světě, což částečně navazuje na druhý hlavní nástroj, kterým se Čína snaží prosazovat své nároky (IISS 2018).

Nezměrná vojenská síla tedy představuje velmi silný nástroj pro prosazování svých nároků v Jihočínském moři. Čína disponuje nejmodernějším námořnictvem ze všech států, které si dělají nároky ve zkoumané oblasti, avšak nejedná se pouze o námořnictvo, ostatní státy ohrožuje například svým jaderným arzenálem. Kromě toho Čína vyvíjí speciální technologie, jenž pomáhají s udržením vlivu. Konkrétně se jedná například o monitorovací bóje, které na základě akustické technologie dokáží identifikovat proplouvající lodě či vyhledávat a odstraňovat námořní miny, čímž ostatní státy v takovém měřítku nedisponují. Díky tomu je Čína schopna prosazovat veškeré nárokované území. Ačkoliv těmito nároky dochází k porušování mezinárodního práva a narušování VEZ ostatních aktérů, nejsou tyto státy schopny zamezit čínské aktivitě a klást větší odpor, a to i přesto, že se cítí ohroženy.

6.1.1 Aktivní a pasivní nástroje

Čínské nástroje pro prosazení svých nároků v Jihočínském moři můžeme také rozdělit na aktivní a pasivní. Jako aktivní nástroj vymáhání svých nároků používá Čína již zmiňovanou obrovskou vojenskou sílu, v čele s velkým množstvím lodí, které operují v oblasti. Nicméně nejedná se pouze o lodě vojenské, nýbrž svůj nemalý vliv na kontrolu oblasti mají také rybařské či archeologické lodě. Přesto vojenské lodě patří mezi nejzásadnější aktivní nástroje čínské vojenské síly, konkrétně se jedná o nové křižníky a torpédoorce, které mají velký vliv na rozložení sil v Jihočínském moři. Dalé se jedná také o aktivní vojáky, kterých má Čína nejvíce na světě. Kromě toho patří k aktivním nástrojům různé typy balistických raket nebo jaderný arzenál, kterým Čína disponuje (The Economist 2019). Co se týče pasivních nástrojů, jedná se například o

monitorovací bóje, které na základě akustické technologie dokáží identifikovat proplouvající lodě či vyhledávat a odstraňovat námořní miny (Wang et al. 2016). Nicméně primárně jsou tyto technologie, jako je například modulární systém Orange Shark, určeny k vědeckým účelům, konkrétně mají za úkol provádět oceánografický výzkum. I přesto Číně tyto pasivní nástroje pomáhají udržet již obsazené území a prosadit si další nárokováná území (China Daily 2018). Za pasivní nástroje jsou také považovány různé radary a další monitorovací systémy. Tyto technologie mnohonásobně zvyšují vojenskou sílu a zároveň pomáhají zásadně kontrolovat jakýkoliv pohyb v oblasti Jihočínského moře (Boutin 2017: 39-47).

6.2 Ekonomická závislost

Druhý hlavní nástroj, kterým se Čína snaží proklamovat si své nárokové území, je stále roustoucí čínská ekonomika, se kterou souvisí obchodní závislost ostatních států. Čína představuje v současném světě ekonomicky nejvyspělejší stát, přestože tomu tak dle HDP není. Ekonomové se shodují, že dokonalé měřítko neexistuje, ovšem většina odborníků se přiklání k měřítku dle parity kupní síly (PPP), což představuje pravděpodobně lepší obrázek ohledně ekonomické situace, než zmiňované HDP a právě dle PPP Čína předběhla druhé Spojené státy už v roce 2016 o necelé 3 biliony dolarů. Zároveň má Čína stále dostatek prostoru k dalšímu růstu. Podle dat Pew Research Center začínají také ostatní státy vnímat Čínu jakožto ekonomického hegemonu, a to nejenom státy typu Velké Británie, Německa či Kanady, ale také státy zainteresované ve sporu o Jihočínské moře, čímž se dostáváme k dalšímu velmi silnému nástroji, kterým Čína disponuje a snaží se jím uzurpovat si veškeré nárokové území v Jihočínském moři (Roklen 2018). Všechny státy jsou minimálně částečně závislé na obchodu s Čínou. Mezi nejzávislejší státy patří Filipíny, které jsou závislé nejen ekonomicky, ale také energeticky. Filipínský prezident Rodrigo Duterte díky tomu v roce 2016 poprvé navštívil Čínu, kde jednal o velkých investicích a výhodných půjčkách, které by měly do budoucna rozvíjet filipínskou ekonomiku. Tato návštěva znamenala také odklon od dřívější „proamerické“ cesty, kterou doposud Filipíny vyznávaly. Ještě větší

závislost na udržení dobrých vztahů s Čínou dokazuje filipínský energetický systém. Veškerá filipínská elektrická síť je plně pod kontrolou čínské vlády, což v podstatě znamená, že v případě vypuknutí jakéhokoliv konfliktu by mohly být Filipíny ihned na dálku odpojeny od elektřiny (CNN 2019). Podobný případ je také Vietnam, kde se čím dál více objevuje nacionalistický sentiment uvnitř společnosti, ale hospodářství země je stále do jisté míry závislé na Číně (IIR 2014). Například pro Malajsii je Čína největším importním a po Singapuru také druhým největším exportním partnerem, což dokazuje další obrovskou ekonomickou závislost na Číně (Business Info 2019). Podobná situace platí také pro Indonésii, kde se společný obchod rapidně zvedl obzvláště po roce 2010, kdy byla zavedena ACFTA⁸. Brunej se v posledních letech poměrně radikalizovala, došlo k zavedení islámského zákona, k čemuž pravděpodobně přispěla slábnoucí brunejská ekonomika. Z tohoto důvodu dochází k odklonu západních podniků a naopak sbližování s Čínou. Čína a její podniky v rámci Nové Hedvábné stezky⁹ začaly s výraznými investicemi do brunejské infrastruktury či místní rafinérie (Reuters 2018). Tyto skutečnosti představují Brunej jako další ze států závislých na Číně a jejich investicích.

Všechny státy nárokuje si alespoň část území v Jihočínském moři tedy spojuje obchodní závislost na Číně. Některé státy jsou závislé částečným způsobem, avšak jiné jsou plně závislé nejen z obchodního pohledu, ale také například z energetického hlediska. Čína také nabízí ostatním státům investice a výhodné půjčky, čehož začínají čím dál více využívat. Díky závislosti ostatních států na čínském obchodě, ale také třeba na čínské energetice a výhodných půjčkách, dochází v posledních letech k mírnému odklonu od pomoci západních států a naopak k bližší orientaci na Čínu. Tyto výše zmíněné ekonomické důvody dokazují, jak silný nástroj představuje v současném světě ekonomická prosperita.

Avšak vliv ostatních států na čínské ekonomice můžeme vidět také hlouběji v historii. Na počátku 20. století objevilo Japonsko neobydlené Pratské ostrovy, které se později snažila získat také Čína. Jelikož se

⁸ ACFTA je oblast volného obchodu mezi deseti členskými státy Asociace jihovýchodních asijských národů (ASEAN) a Čínou.

⁹ Nová Hedvábná stezka je nová hospodářská iniciativa představena v Číně v roce 2013. Jedná se o finanční a obchodní strategii, která má pomoci vyvážit ekonomickou situaci ve světě a zároveň zvýšit globální politický a ekonomický vliv Číny. Obsahuje dvě obchodní trasy, jednu námořní a druhou po souši.

Japonsko nechtělo ostrovů vzdát, začala Čína s bojkotem japonského zboží. Bojkot natolik poškozoval japonské společnosti, že došlo k dohodě o finančním vypořádání a stáhnutí japonských vojsk z Pratských ostrovů (Hayton 2014: 52).

6.3 Velká čínská písečná zeď

Jako další nástroj, který Čína používá pro prosazení svých nároků, lze brát budování písečných ostrovů, se kterými Čína započala v roce 2014 v okolí Spratlyho ostrovů. Jedná se o rozsáhlý projekt rekultivace půdy, v podstatě jde o umělé vytváření nových písečných ostrovů, popřípadě rozšiřování již stávajících ostrovů, které jsou budovány pomocí obrovských nánosů písku. Cílem celého projektu je posílení územních nároků na celou oblast U-shaped line (BBC 2014).

Pravděpodobně nejznámější případ budování v rámci tohoto projektu je útes Fiery Cross. Na satelitních snímcích v příloze č. 3, lze vidět patrný rozdíl na snímku z února a poté března 2015. Za necelé dva měsíce vybudovala Čína na tomto ostrově přistávací dráhu s vojenskou technikou, obranný systém nebo také přistavěla část ostrova. Můžeme také zpozorovat nově vystavěné budovy, pravděpodobně se jedná o novou vojenskou základnu. Několik kilometrů od ostrova dochází na dvou místech k bagrovací činnosti.

Kromě útesu Fiery Cross patří mezi nejzásadněji zasažené útesy umělým přistavováním také Mischief Reef nebo Subi Reef. Na každém z těchto útesů byla postavena přistávací dráha nebo vojenská základna. Čína s budováním základen v Jihočínském moři poměrně zaspala, což je také jedním z důvodů, že nyní buduje tyto umělé řetězce ostrovních základen, čímž se snaží prosadit své tvrzení o celé nárokované oblasti (BBC 2015b).

Čína dle vlastního vyjádření tento projekt nebere jako útočnou militarizaci, ale snaží se pouze chránit svou suverenitu, s čímž samozřejmě nesouhlasí ostatní aktéři sporu a tento čínský projekt neuznavají. Naopak se většina z nich silně ohradila proti tomuto násilnému rozšiřování strategického prostoru. Tento řetězec umělých ostrovů Číně umožňuje výrazně rozšířit okruh svých vojenských flotil, včetně pobřežní stráže nebo také rybářských plavidel. Velkou výhodou díky těmto novým základnám

získává Čína v oblasti ovládnání vzdušného prostoru, jelikož může mnohem efektivněji kontrolovat celou oblast a připravit se na případný útok mnohem dříve (BBC 2014).

Závěr

Tato práce představuje Čínu jako hlavního aktéra sporu o Jihočínské moře, který své veškeré nároky ospravedlňuje na základě historických práv, jež ve svých mapách označuje jako U-shaped line, nám známou také jako „linii devíti čar“. Na základě této historické linie si Čína nárokuje téměř celou oblast Jihočínského moře a dochází k překrývání územních nároků s dalšími nárokujícími státy. Mezi další státy, jejichž nároky se tato práce zabývá, patří Vietnam, Filipíny, Malajsie, Indonésie, Tchaj-wan a Brunej.

V první části své práce jsem představil aspekty mořského práva, konkrétně Úmluvu Organizace spojených národů o mořském právu, známou jako UNCLOS III, která výraznou měrou přispěla k řešení tohoto sporu, a na jejímž základě byly vytvořeny hlavní body týkající se vymezení mořského prostoru. Další část se věnovala geografickému popisu oblasti a popisu konfliktu z historického hlediska, mimo jiné se také zabývala potencionálem Jihočínského moře. V této části jsem se pokusil vysvětlit obrovský geopolitický a ekonomický význam dané oblasti a představit důvody, kvůli kterým si jej jednotlivé země nárokují. Dále jsem se zabíral jednotlivými aktéry sporu a zkoumal jejich nároky na sporné oblasti Jihočínského moře. V závěrečné části své práce jsem se zaměřil na problematiku čínské U-shaped line, která dlouhodobě narušuje vzájemné vztahy ostatních aktérů s Čínou. S pomocí analýzy mořského práva a historie, jsem se pokusil vyzkoumat, na kolik jsou čínské nároky na oblast U-shaped line oprávněné. V neposlední řadě jsem zkoumal nástroje, které Čína používá pro prosazení svých nároků a z čeho její nároky vycházejí. Na základě této analýzy jsem ve své práci zodpověděl výzkumné otázky.

Čína působí v oblasti Jihočínského moře jakožto hegemón s nejvýkonnější ekonomikou a nejvyspělejším zbrojním průmyslem, který si nárokuje téměř 90 % Jihočínského moře, na základě historické linie U-shaped line. Dlouhodobě se zvyšující strategický význam této oblasti v kombinaci s militantní čínskou politikou, přispěl k většímu napětí mezi zúčastněnými státy a následným politickým i vojenským konfliktům. Nicméně, od samého počátku strategický význam zkoumané oblasti připisován nebyl. Tato oblast byla původně označována jako nebezpečná půda, převážně kvůli velkému množství mělčin a dalším částečně nebo

vůbec ponořeným mořským útvarům. Dokonce bylo lodím doporučováno, aby se Jihočínskému moři vyhýbaly, natož aby vedly přes Jihočínské moře nějaké obchodní trasy. Následně došlo k objevení nerostných surovin v okolí Spratlyho a Paracelských ostrovů, jednalo se o zemní plyn a ropu, což výrazně ovlivnilo další vývoj této oblasti. Po druhé světové válce došlo také k mohutnému nárůstu rybolovu, kdy se tato mořskými živočichy velmi bohatá oblast stala centrem rybolovu v celé jihovýchodní Asii. S tím jak rostl obchod v dané oblasti, rostla také důležitost obchodních tras, které se později staly jedněmi z nejdůležitějších obchodních tras na celém světě.

Touha států kontrolovat rybolov v přilehlých vodách, ale také snaha zlepšit své ekonomické a politické postavení na mezinárodním poli, díky kterému by získaly snadnější přístup k mořským zdrojům obecně, dala za vznik nové úmluvě, která vymezovala mořský prostor na základě všeobecně přijatého mořského práva. Jednání ohledně sepsání nové úmluvy se táhla dlouhá léta, ačkoliv se státy dlouhou dobu nemohly dohodnout, nakonec došlo v roce 1982 k vytvoření Úmluvy Organizace spojených národů o mořském právu (United Nations Convention on the Law of the Sea – UNCLOS III). Tato Úmluva vstoupila v platnost v roce 1994 a všichni zainteresovaní aktéři sporu o Jihočínské moře tuto Úmluvu podepsali. Mimo jiné dala Úmluva vzniknout důležitému pojmu výlučná ekonomická zóna (VEZ), na jejímž základě si veškeré zúčastněné státy, které mají přístup k moři či oceánu, mohou vytvořit vlastní výlučnou ekonomickou zónu ve vzdálenosti 200 námořních mil od svého pobřeží, přičemž je možné za splnění určitých geologických hledisek, aby kontinentální šelf dané země sahal dále než do 200 námořních mil stanovených VEZ. Státy poté mohou spravovat mořské dno v maximální délce 350 námořních mil. Ačkoliv výše zmíněná Úmluva měla přinést vyřešení dlouhodobých konfliktů, ve skutečnosti se spory nezlepšily. Na základě nové Úmluvy si začali nárokovat část Jihočínské moře také sekundární aktéři sporu, například Malajsie, Brunej nebo Indonésie a čínská U-shaped line se dostala do konfliktních pozic z dalšími státy.

Na základě analýzy v této práci můžeme vidět, že čínský zájem o oblast Jihočínské moře rostl pomalu, zpočátku se jednalo o nacionalistické důvody a až později se začala daná oblast dostávat do

popředí čínského zájmu ze strategického významu. Následně Čína přišla s historickou linií U-shaped line, na jejímž základě jí náleží drtivá část Jihočínského moře. Díky této linii se Čína začala dostávat do konfliktních pozic s ostatními státy, a tak začala využívat své nástroje pro prosazení svých nároků.

Ve své práci jsem se pokusil analyzovat oprávněnost čínských nároků z pohledu všeobecného mořského práva a z historického hlediska. Z důvodu větší relevantnosti zodpovězení otázky oprávněnosti čínských nároků na základě historie jsem zvolil světové autory bez bližší návaznosti na některý ze zainteresovaných států. Mezi tyto autory jsem zařadil odborníka na zkoumanou oblast Billa Haytona, z jehož knihy *The South China Sea: the struggle for power in Asia* a přednášky s názvem *Resolving the Disputes in the South China Sea* jsem primárně čerpal nebo také Steina Tønnessona a jeho odborný článek *The South China Sea in the Age of European Decline*. Přesto nelze s jistotou říci, že výklad dějin tohoto regionu dle těchto autorů přesně odpovídá skutečnosti, avšak například Bill Hayton zmiňuje že, historie nemusí být stoprocentně známá, ale vždy lze prokázat důkazy. Na základě historické analýzy můžeme s jistotou říci, že ostrovy v Jihočínském moři nemůžeme brát jako oblast náležící jednomu konkrétnímu státu, tudíž čínské nároky vyjadřené pomocí U-shaped line nelze brát jako právoplatně oprávněné. Ačkoliv Čína své nároky ospravedlňuje na základě historických argumentů, sahajících do hluboké historie, dle provedené analýzy nelze s jistotou říci, že čínské nároky jsou oprávněné. Ze strany Číny dochází k upravování vlastní historie, což vyvolává pochyby, jestli jsou čínské historické argumenty relevantní. Tato část nám odpověděla na otázku, zda jsou čínské nároky na základě historie oprávněné a jakým způsobem ospravedňuje Čína své nároky.

Posouzení čínských nároků z pohledu všeobecného mořského práva prokázalo neoprávněnost čínských nároků taktéž. Čínská U-shaped line by neměla být uznávaná jako relevantní, jelikož tato linie nejenže několikanásobně přesahuje stanovenou délku VEZ 200mil, ale také narušuje VEZ ostatních zainteresovaných států, včetně Filipín, Bruneje, Malajsie a Vietnamu. Ze strany Číny dochází k úmyslnému a předem promyšlenému budování umělých ostrovů s cílem rozšířit svou VEZ, avšak Úmluva

stanovuje přesná pravidla, která uvádí, že si svou VEZ mohou nárokovat pouze trvale obyvatelné ostrovy, popřípadě ty, které jsou schopny ekonomicky zabezpečit samy sebe, aniž by musely žádat o pomoc zvenčí. Čína tedy touto linií, na jejímž základě obsadila spoustu ostrovů v Jihočínském moři, trvale porušuje všeobecné mořské právo platné dle Úmluvy UNCLOS III, kterou přitom mimo jiné podepsala také. Ve své práci jsem také uvedl rozhodnutí mezinárodního arbitrážního soudu z roku 2016, dle kterého Čína nemá nárok na sporné ostrovy v Jihočínském moři a současně svými aktivitami narušuje suverenitu Filipín. Toto stanovisko zároveň potvrzuje mou analýzu. Kromě toho soud rozhodl, že zavedením Úmluvy UNCLOS III byly veškeré historické nároky zneplatněny. Tímto byla zodpovězena otázka, zda jsou čínské nároky na základě mořského práva oprávněné.

Přestože Čína dle výše zmíněné analýzy nemá nárok na celou nárokovanou oblast v Jihočínském moři, daří se jí tuto oblast poměrně dobře kontrolovat, budovat a nádále expanzovat. V další části své práce jsem se proto zaměřil na nástroje, díky kterým se jí daří své nároky prosazovat. Po poměrně zevrubné analýze čínského chování v Jihočínském moři, jsem ve své práci uvedl dva primární nástroje používané Čínou pro prosazování vlastních nároků. Zaprvé se jedná se o čínskou nezměrnou vojenskou sílu, která představuje jednu z největších a zároveň nejrychleji se modernizujících sil na celém světě. Ve své práci jsem představil specifika, kterými čínská armáda disponuje a získává obrovskou výhodu oproti ostatním státům v regionu. Díky tomu je Čína schopna prosazovat veškerá nárokovaná území, a to i přesto, že svými nároky narušuje VEZ ostatních států. Ostatní aktéři sporu o Jihočínské moře nejsou schopni, jakéhokoliv většího odporu, ačkoliv čínskou U-shaped line neuznávají.

Jako druhý primární nástroj jsem představil rostoucí čínskou ekonomiku, se kterou souvisí obchodní závislost ostatních států. V této části jsem poukázal na závislost všech států zainteresovaných ve sporu o Jihočínské moře nejen na obchodu s Čínou, ale u některých také na energetice. Kromě toho státy okolo Jihočínského moře využívají mohutné čínské investice nebo také výhodné půjčky, které jim Čína poskytuje. Ve své práci jsem popsal, na kolik jsou jednotlivé státy závislé, díky čemuž

disponuje Čína velmi silným nástrojem pro prosazování svých nároků v Jihočínském moři. Mimo jiné jsem poukázal na rostoucí trend, kdy dochází k mírnému odklonu od pomoci západních států a naopak k bližší orientaci na Čínu.

Poté jsem poukázal na to, že čínské nástroje pro prosazení svých nároků v Jihočínském moři můžeme dělit také na aktivní a pasivní, přičemž mezi aktivní se řadí zmíněná vojenská síla v podobě silného námořnictva, zatímco mezi pasivní řadíme například monitorovací bóje. V neposlední řadě jsem rozebral čínský rekultivační projekt známý jako „Velká čínská písečná zed“, který považuji za další nástroj, kterým si Čína snaží prosadit veškeré území v souladu s historickou linií U-shaped line. Díky novým základnám v Jihočínském moři získává Čína obrovskou výhodu, co sy týče ovládnání vzdušného prostoru, jelikož může mnohem efektivněji kontrolovat celou oblast a připravit se na případný útok mnohem dříve.

Ve své práci jsem tedy uvedl dva hlavní nástroje, kterými se Čína snaží získat nárokované území. Jedná se o vojenskou sílu a obchodní závislost ostatních států, mimo to jsem upozornil na aktivní a pasivní vojenskou sílu. V neposlední řadě jsem jako další nástroj uvedl výstavbu umělých ostrovů, čímž jsem kompletně zodpověděl otázku týkající se čínských nástrojů užívaných pro prosázení vlastních zájmů.

Čína vždy byla a nadále je ochotna jednat na diplomatické úrovni, dokonce je schopna dohodnout se na určitých pravidlech stanovujících chování v Jihočínském moři, ovšem nesmí tyto pravidla ohrožovat nebo omezovat čínské zájmy. Při každém jednání Čína vychází ze svých historických argumentů které uvádějí, že jim náleží téměř 90 % Jihočínského moře a jakékoliv jiné rozdělení radikálně odmítá. Díky tomu nerespektuje například rozhodnutí Stáleho rozhodčího soudu z roku 2016, kdy bylo rozhodnuto, že dochází k narušování VEZ Filipín. Své militarizační aktivity v Jihočínském moři vnímají jako umístování obranných zařízení na vlastní území a na vlastní ochranu plně v souladu s mezinárodním právem. Mimo jiné spory ohledně nárokovaných území rozvíjí nacionalistické vnímání veřejnosti, což poměrně vyhovuje čínské vládě, poněvadž dochází k odklonu pozornosti od domácích problémů a sjednocuje se národ. V Číně je kladen důraz na teritoriální celistvost.

V zemi se začala používat mnohem více tzv. měkká síla („soft power“). Například strana s pomocí kultury využívá lidovou propagandu, která míří na mladé k šíření diskurzu za účelem získání podpory.

V posledních letech obzvláště je v zájmu Číny držet cestu mírového rozvoje, ovšem nikdy se nehodlají vzdát svých legitimních práv a nikdy nehodlají obětovat své zásadní národní zájmy. Právě nároky v Jihočínském moři se poslední dobou staly v Číně národním zájmem, tudíž se na tuto problematiku klade velký důraz. Čína je také mnohem asertivnější ve své zahraniční politice, což se výrazně odráží v řešení tohoto sporu. Číně pak tento vývoj poskytuje poměrnou flexibilitu na mezinárodní scéně a zároveň zabraňuje domácí kritice. Prosazuje své jasně definované nároky, avšak neuchyluje se k přehnané agresy, přestože několikrát v historii ukázala, že se sílu nebojí použít, pokud je to potřeba. Tento nový čínský přístup, v kombinaci s obchodní závislostí ve vztahu s Filipíny nebo Vietnamem, má pravděpodobně za vliv sbližování mezi zmíněnými státy, přičemž dochází také k dalším smířlivým krokům, jako je například zvýšený turistický zájem mezi Čínou a Vietnamem. Nicméně smír mezi oběma státy ohledně otázky nároků v Jihočínském moři je stále v nedohlednu. Dodržování mezinárodního práva, jež si Čína vykládá po svém, je závazné, avšak jen těžko vymahatelné. a tak je nějaké finální řešení problematiky čínské U-shaped line ke spokojenosti všech aktérů v nedohlednu, i přesto, že v posledních letech došlo k mírnému sblížení mezi hlavními aktéry, za které považují Čínu, Vietnam a Filipíny.

Zdroje

Literatura

Baker, Betsy. 2010. „Law, Science, and the Continental Shelf: The Russian Federation and the Promise of Arctic Cooperation“. *American University International Law Review* 25, č. 2. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/228136430_Law_Science_and_the_Continental_Shelf_The_Russian_Federation_and_the_Promise_of_Arctic_Cooperation (25.2. 2020)

Beckman, Robert. 2002. „Combatting Piracy and Armed Robbery Against Ships in Southeast Asia: The Way Forward.“ *Ocean Development & International Law* 33, č. 3-4. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/238668319_Combatting_Piracy_and_Armed_Robbery_Against_Ships_in_Southeast_Asia_The_Way_Forward (20.2. 2020)

Beckman, Robert. 2013. „The UN Convention on the Law of the Sea and Maritime Disputes in the South China Sea“. *The American Journal of International Law* 107, č. 1. Dostupné na: <https://cil.nus.edu.sg/wp-content/uploads/2010/08/Beckman-THE-UN-CONVENTION-ON-THE-LAW-OF-THE-SEA-AND-THE-MARITIME-DISPUTES-IN-THE-SCS.pdf> (25.11. 2019)

Blood-Patterson, N. Elias. 2014. „Smoke on the Water: The Role of International Agreements in the Philippine-Chinese Dispute Over the South China Sea.“ *New York University Journal of International Law and Politics* 38, č. 1. Dostupné na: <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/nyuilp46&div=35&id=&page=> (29.1. 2020)

Borton, James. 2017. *Islands and Rocks in the South China Sea: Post-Hague Ruling*. United States: XLIBRIS Corporation.

Boutin, Kenneth. 2017. „Defence Technologies and Industrial Base.“ In: *Defence industries in Russia and China: players and strategies*. Ed. Richard A. Bitzinger a Nicu Popescu. Paris: EU ISS, 39-47.

Bunsen, E. H. de. 1927. *Formosa*. London: Royal Geographical Society

Dean, Arthur. 1960. „The Second Geneva Conference on the Law of the Sea: The Fight for Freedom of the Seas.“ *The American Journal of International Law* 54, č. 4. Dostupné na: <https://www.jstor.org/stable/2195140?seq=1> (5.1. 2020)

Dolven, Ben, Manyin, Mark, Kan, Shirley. 2014. *Maritime Territorial Disputes in East Asia: Issues for Congress*. Congressional Research Service. 1-37. Dostupné na: <https://fas.org/sgp/crs/row/R42930.pdf> (20.12. 2019)

Dzurek, J. Daniel. 1996. „The Spratly Islands Dispute: Who’s on First?“. *Maritime Briefing* 2, č. 1. Dostupné na https://books.google.cz/books?id=o5P4U4UlucMC&printsec=frontcover&hl=cs&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false (3.3. 2020)

Hayton, Bill. 2014. *The South China Sea: The Struggle for Power in Asia*. United States: Yale University Press.

Chemillier-Gendreau, Monique. 2000. *Sovereignty over the Paracel and Spratley Islands*. Boston: Kluwer Law International.

Jares, Vladimir. 2009. „The Continental Shelf Beyond 200 Nautical Miles: The Work of the Commission on the Limits of the Continental Shelf and the Arctic“. *Vanderbilt Journal of Transnational Law* 42, č. 4. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/265099341_The_Continental_Shelf_Beyond_200_Nautical_Miles_The_Work_of_the_Commission_on_the_Limits_of_the_Continental_Shelf_and_the_Arctic (2.4. 2020)

Jia, Bing Bing, Talmon, Stefan. 2014. *The South China Sea Arbitration A Chinese Perspective*. Oxford: Hart Publishing.

Joyner, Christopher. 1999. „The Spratly Islands Dispute in the South China Sea: Problems, Policies, and Prospects for Diplomatic Accommodation“. In: *Investigating Confidence-Building Measures in the Asia-Pacific Region*. Ed. Ranjeet K. Singh. Washington: The Henry L. Stimson Center, 53-109.

Kingdon, Emma. 2015. „A Case for Arbitration: The Philippines’ Solution for the South China Sea Dispute“. *Boston College International*

and Comparative Law Review 38, č. 1. Dostupné na: <https://lawdigitalcommons.bc.edu/iclr/vol38/iss1/5/> (20.1. 2020)

Koo, Min Gyo. 2010. *Island Disputes and Maritime Regime Building in East Asia*. Dordrecht: Springer.

Lantagne, Marc. 2016. „The South China Sea in China’s Developing Maritime Strategy.“ In: *Power Politics in Asia’s Contested Waters: Territorial Disputes in the South China Sea*. Ed. Enrico Fels a Truong-Minh Vu. Switzerland: Springer International, 97-115.

Lin, Cheng-yi. 1997. „Taiwan’s South China Sea Policy.“ *Asian Survey* 37, č. 4. Dostupné na: <https://www.jstor.org/stable/2645651?seq=1> (10.1. 2020)

Macnab, Ron. 2004. „The Case for Transparency in the Delimitation of the Outer Continental Shelf in Accordance with UNCLOS Article 76.“ *Ocean Development & International Law* 35, č. 1. Dostupné na: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00908320490271483> (28.2. 2020)

Noyes, John E. 2016. „In re Arbitration Between the Philippines and China.“ *The American Journal of International Law* 110, č. 1. Dostupné na: <https://www.jstor.org/stable/10.5305/amerjintelaw.110.1.0102?seq=1> (15.4. 2020)

Odgaard, Liselotte. 2002. *Maritime Security between China and Southeast Asia. Conflict and cooperation in the making of regional order*. Aldershot: Ashgate Publishing Ltd.

Pedrozo, Raul. 2014. *China versus Vietnam: An Analysis of the Competing Claims in the South China Sea*. CNA Corporation: b.m.

Purbrick, Martin. 2018. „Pirates of the South China Seas.“ *Asian Affairs* 49, č. 1. Dostupné na: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/03068374.2018.1416010?journalCode=raaf20> (15.4. 2020)

Raymond, Catherine Zara. 2005. *Piracy in Southeast Asia: New Trends, Issues and Responses*. Working paper 89, Institute of Defence and Strategic Studies (IDSS). Dostupné na: <https://css.ethz.ch/en/services/digital-library/publications/publication.html/27168> (8.1. 2020)

Rhoads, Edward J. M. 1975. *China's Republican Revolution: The Case of Kwangtung, 1895-1913*. Cambridge: Harvard University Press.

Rosen, E. Mark. 2014. *Philippine Claims in the South China Sea: A Legal Analysis*. CNA Corporation: b.m.

Rosenberg, David, Chung, Christopher. 2008. „Maritime Security in the South China Sea: Coordinating Coastal and User State Priorities.“ *Ocean Development & International Law* 39, č. 1. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/233072168_Maritime_Security_in_the_South_China_Sea_Coordinating_Coastal_and_User_State_Priorities (25.3. 2020)

Rosenberg, David. 2009. „The Political Economy of Piracy in the South China Sea“. *Naval War College Review* 62, č. 3. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/237532590_The_Political_Economy_of_Piracy_in_the_South_China_Sea (30.12. 2019)

Rowan, P. Joshua. 2005. „The U.S.-Japan Security Alliance, ASEAN, and the South China Sea Dispute.“ *Asian Survey* 45, č. 3. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/249974120_The_US-Japan_security_alliance_ASEAN_and_the_South_China_Sea_dispute (28.12. 2019)

Scott, David. 2012. „Conflict Irresolution in the South China Sea.“ *Asian Survey* 52, č. 6. Dostupné na: <https://www.jstor.org/stable/10.1525/as.2012.52.6.1019?seq=1> (15.4. 2020)

Song, Yann-Huei. 2008. „The Potential Marine Pollution Threat from Oil and Gas Development Activities in the Disputed South China Sea/Spratly Area: A role that Taiwan Can Play.“ *Ocean Development & International Law* 39, č. 2. Dostupné na: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00908320802013768> (20.2. 2020)

Storey, Ian. 2013. „The South China Sea Disputed: Background, Recent Developments and Future Prognosis.“ In: *South China Sea Dispute in International Relations*. Ed. Petra Andělová a Mária Strašáková. Praha: MUP, 20-47.

Suchánek, Jiří. 2010. „Surovinový konflikt v Jihočínském moři.“ In: *Vybrané konflikty o zdroje a suroviny*. Ed. Tomáš Šmíd a Josef Kraus. Brno: Mezinárodní politologický ústav, 85-102.

Tønnesson, Stein. 2006. „The South China Sea in the Age of European Decline.“ *Modern Asian Studies* 40, č. 1. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/231786170_The_South_China_Sea_in_the_Age_of_European_Decline

Vaculčík, Viktor. 2013. *Morské právo*. Bratislava: EPOS.

Waisová, Šárka, Cabada, Ladislav. 2006. *Contemporary Security Dilemmas: Reflection on Security in East Asia and Central Europe*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk.

Valencia, Mark. 1995. *China and the South China Sea Disputes - Conflicting Claims and Potential Solutions in the South China Sea*. Oxford: Oxford University Press.

Wang, Juncheng, Wang, Jiming, Wang, Zhongqui, Liu, Shixuan. 2016. „Current situation and trend of marine data buoy and monitoring network technology of China.“ *Acta Oceanologica Sinica* 35, č. 2. Dostupné na:

https://www.researchgate.net/publication/295674108_Current_situation_and_trend_of_marine_data_buoy_and_monitoring_network_technology_of_China (25.3. 2020)

Zeng, Jinghan, Xiao Yuefan, Breslin, Shaun. 2015. „Securing China's core interests: The state of the debate in China.“ *International Affairs* 91, č. 2. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/274197129_Securing_China's_core_interests_The_state_of_the_debate_in_China (16.4. 2020)

Prameny

Asia Maritime Transparency Initiative. 2015a. *Vietnam Island Building*. Dostupné na: <https://amti.csis.org/vietnam-island-building/> (9.2. 2020)

Asia Maritime Transparency Initiative. 2015b. *Daily Life on Thitu Island*. Dostupné na: <https://amti.csis.org/daily-life-on-thitu-island/> (9.2. 2020)

Asia Maritime Transparency Initiative. 2019. *Sand Cay*. Dostupné na: <https://amti.csis.org/sand-cay/> (9.2. 2020)

Association of South East Asian Nations. 2002. *Declaration on the conduct of parties in South China Sea*. Dostupné na: <https://cil.nus.edu.sg/wp-content/uploads/2017/07/2002-Declaration-on-the-Conduct-of-Parties-in-the-South-China-Sea.pdf> (15.1. 2020)

Bangkok Post. 2019. *China welcomes progress in South China Sea issue amid tensions*. Dostupné na: <https://www.bangkokpost.com/world/1722143/china-welcomes-progress-in-south-china-sea-issue-amid-tensions> (1.3. 2020)

BBC. 2015a. *Taiwan and China to hold historic summit in Singapore*. Dostupné na: <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-34711923> (15.4. 2020)

BBC. 2015b. *China to 'complete' South China Sea land reclamation*. Dostupné na: <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-33144751> (30.3. 2020)

BBC. 2016. *Indonesia protests against Chinese 'breach of sovereignty'*. Dostupné na: <https://www.bbc.com/news/world-asia-35859837> (16.3. 2020)

BBC. 2019. *Piracy in West Africa: The world's most dangerous seas?* Dostupné na: <https://www.bbc.com/news/world-africa-48581197> (15.4. 2020)

Bowcott, Owen, Holmes, Oliver, Phillips, Tom. 2016a. Beijing rejects tribunal's ruling in South China Sea case. *The Guardian*. Dostupné na: <https://www.theguardian.com/world/2016/jul/12/philippines-wins-south-china-sea-case-against-china> (5.3. 2020)

Březina, Igor. 2018. Kdo má největší ekonomiku světa? Spojené státy to nejsou. *Roklen24*. Dostupné na: <https://roklen24.cz/a/SzqSC/kdo-ma-nejvetsi-ekonomiku-sveta-spojene-staty-to-nejsou> (27.3. 2020)

Bussiness Info. 2019. *Malajsie: Zahraniční obchod a investice*. Dostupné na: <https://www.businessinfo.cz/navody/malajsie-zahranicni-obchod-a-investice/> (1.4. 2020)

Connelly, L. Aaron. 2016. *Indonesia in the South China Sea: Going it Alone*. *Lowy Institute For International Policy*. Dostupné na:

<https://www.lowyinstitute.org/publications/indonesia-south-china-sea-going-it-alone> (2.3. 2020)

ČTK. 2019. *Tchaj-wan je součástí Číny, použití síly se nezřekneme, prohlásil Si Ťin-pching*. Dostupné na: <https://www.e15.cz/zahranicni/tchaj-wan-je-soucasti-ciny-pouziti-sily-se-nezrekneme-prohlasil-si-tin-pching-1355021> (15.4. 2020)

ČTK. 2020. *Američtí vojáci na Filipínách končí. Duterte vypověděl dohodu, USA musí odejít od 180 dní*. Dostupné na: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/filipiny-usa-rodriigo-duterte_2002110944_pj (16.4. 2020)

Desjardins, Jeff. 2017. *U.S. Military Personnel Deployments by Country. Visual Capitalist*. Dostupné na: <https://www.visualcapitalist.com/u-s-military-personnel-deployments-country/> (15.4. 2020)

Duchatel, Mathieu, Sheldon-Duplaix, Alexandre. 2016. *China and the South China Sea arbitration: what next?. European Council on Foreign Relations*. Dostupné na: https://www.ecfr.eu/article/commentary_china_and_the_south_china_sea_arbitration_what_next_7082 (25.3. 2020)

Friedman, George, Snyder, Xander. 2017. *Chinese Military Installations in the South China Sea. Geopolitical Futures*. Dostupné na: <https://geopoliticalfutures.com/chinese-military-installations-south-china-sea/> (9.1. 2020)

Global Times. 2012. *China reports to UN outer limits of continental shelf in East China Sea*. Dostupné na: <http://www.globaltimes.cn/content/750248.shtml> (2.4. 2020)

Griffiths, James. 2019. *China can shut off the Philippines' power grid at any time, leaked report warns. CNN*. Dostupné na: <https://edition.cnn.com/2019/11/25/asia/philippines-china-power-grid-intl-hnk/index.html> (1.4. 2020)

Hannah, Beech, Gutierrez, Jason. 2016. *Sinking of Philippine Boat Puts South China Sea Back at Issue. The New York Times*. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2019/06/13/world/asia/south-china-sea-philippines.html> (1.4. 2020)

Hayton, Bill. 2019. *Resolving the Disputes in the South China Sea*. Příspěvek přednesený na konferenci Ústavu mezinárodních vztahů-Resolving the Disputes in the South China Sea, Praha 19. září 2019. Dostupné na: <https://www.iir.cz/article/resolving-the-disputes-in-the-south-china-sea> (20.10. 2019)

Hornát, Jan. 2014. Čína a Vietnam: Napětí mezi komunistickými sousedy. *Institute of International Relations Prague*. Dostupné na: <https://iir.cz/article/cina-a-vietnam-napeti-mezi-komunistickymi-sousedy> (1.4. 2020)

Hunt, Katie. 2016. South China Sea: Court rules in favor of Philippines over China. *CNN*. Dostupné na: <https://edition.cnn.com/2016/07/12/asia/china-philippines-south-china-sea/index.html> (25.3. 2020)

China Daily. 2018. *Underwater robots a hot export*. Dostupné na: <http://europe.chinadaily.com.cn/a/201805/18/WS5afe2e45a3103f6866ee92d9.html> (30.3. 2020)

China Power. 2018. *How much trade transits the South China Sea?* Dostupné na: <https://chinapower.csis.org/much-trade-transits-south-china-sea/> (26.12. 2019)

IISS. 2018. *The Military Balance 2018*. Dostupné na: <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/04597222.2020.1707961> (24.3. 2020)

Ibarra, Edcel John. 2017. Probing the (Im)possibility of China's Compliance with the South China Sea Arbitration. *Republic of the Philippines FSI*. Dostupné na: <http://www.fsi.gov.ph/probing-the-impossibility-of-chinas-compliance-with-the-south-china-sea-arbitration-award/> (15.4. 2020)

Johnson, Ian. 2016b. China's memory manipulators. *The Guardian*. Dostupné na: <https://www.theguardian.com/world/2016/jun/08/chinas-memory-manipulators> (15.4. 2020)

Kwok, Kristine. 2016. Chinese oil rig's return in South China Sea, off coast of Vietnam, touches nerve in Hanoi. *South China Morning Post*. Dostupné na: <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy->

[defence/article/1905384/chinese-oil-rigs-return-south-china-sea-coast-vietnam](https://www.reuters.com/article/1905384/chinese-oil-rigs-return-south-china-sea-coast-vietnam) (16.3. 2020)

Maizland, Lindsey. 2020. China's Modernizing Military. *Council on Foreign Relations*. Dostupné na: <https://www.cfr.org/backgrounder/chinas-modernizing-military> (4.3. 2020)

Martina, Michael. 2011. RPT-China, ASEAN set 'guidelines' on sea row, but no deal expected. *Reuters*. Dostupné na: <https://www.reuters.com/article/asean-southchinasea/rpt-china-asean-set-guidelines-on-sea-row-but-no-deal-expected-idUSL3E7IK0M620110720> (1.3. 2020)

Menon, Praveen. 2018. As Western banks leave, China adds Brunei to new silk road. *Reuters*. Dostupné na: <https://www.reuters.com/article/us-china-brunei/as-western-banks-leave-china-adds-brunei-to-new-silk-road-idUSKBN1GH0D8> (2.4. 2020)

Ministry of Foreign Affairs of Japan. 2006. *Japan's Regional Diplomacy*. Dostupné na: <https://www.mofa.go.jp/policy/other/bluebook/2006/03.pdf> (2.4. 2020)

Parameswaran, Prashanth. 2019b. China-Vietnam Military Ties in the Headlines with Defense Ministers Meeting. *The Diplomat*. Dostupné na: <https://thediplomat.com/2019/05/china-vietnam-military-ties-in-the-headlines-with-defense-ministers-meeting/> (16.4. 2020)

Permanent Court of Arbitration (PCA) <https://pca-cpa.org/en/cases/>

Permanent Court of Arbitration. 2015. *The South China Sea Arbitration (The Republic Of The Philippines V. The People's Republic Of China)*. Dostupné na: <https://pca-cpa.org/wp-content/uploads/sites/175/2016/07/PH-CN-20160712-Press-Release-No11-English.pdf> (15.4. 2020)

Shicun, Wu. 2019a. US-China Competition Will Heat up the South China Sea. *The Diplomat*. Dostupné na: <https://thediplomat.com/2019/11/us-china-competition-will-heat-up-the-south-china-sea/> (15.4. 2020)

South China Morning Post. 2018a. *Indonesia opens military base on edge of South China Sea to 'deter security threats'*. Dostupné na:

<https://www.scmp.com/news/asia/southeast-asia/article/2178741/indonesia-opens-military-base-edge-south-china-sea-deter> (25.3. 2020)

South China Morning Post. 2018b. *Vietnam wants Chinese tourists, but only those willing to spend.* Dostupné na: <https://www.scmp.com/magazines/post-magazine/travel/article/2155627/vietnam-wants-chinese-tourists-only-those-willing> (16.4. 2020)

The Economist. 2019. *Xi Jinping wants China's armed forces to be "world-class" by 2050.* Dostupné na: <https://www.economist.com/china/2019/06/27/xi-jinping-wants-chinas-armed-forces-to-be-world-class-by-2050> (26.3. 2020)

The Maritime Executive. 2014. *Maritime Security: The Concept of Innocent Passage.* Dostupné na: <https://www.maritime-executive.com/features/Maritime-Security-Private-The-Concept-of-Innocent-Passage> (9.3. 2020)

United Nations. 1982. *United Nations Convention on the Law of the Sea.* Dostupné na: https://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf (20.2. 2020)

United Nations. 1998. *The United Nations Convention on the Law of the Sea (A historical perspective).* Dostupné na: https://www.un.org/depts/los/convention_agreements/convention_historical_perspective.htm (5.1. 2020)

United Nations. 2005. *Convention on the Continental Shelf 1958.* Dostupné na: https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/8_1_1958_continental_shelf.pdf (10.1. 2020)

United Nations. 2012a. *Piracy Under International Law.* Dostupné na: <https://www.un.org/Depts/los/piracy/piracy.htm> (8.1. 2020)

United Nations. 2012b. *Commission on the Limits of the Continental Shelf (CLCS) Purpose, functions and sessions.* Dostupné na: https://www.un.org/Depts/los/clcs_new/commission_purpose.htm (24.2. 2020)

United Nations. 2017a. *Commission on the Limits of the Continental Shelf (CLCS) Members of the Commission*. Dostupné na: https://www.un.org/Depts/los/clcs_new/commission_members.htm (24.2.)

United Nations. 2017b. *Chronological lists of ratifications of, accessions and successions to the Convention and the related Agreements*. Dostupné na: https://www.un.org/depts/los/reference_files/chronological_lists_of_ratifications.htm (3.4. 2020)

United Nations. 2018. *United Nations on the Law of the Sea of 10 December 1982*. Dostupné na: https://www.un.org/depts/los/convention_agreements/convention_overview_convention.htm (7.1. 2020)

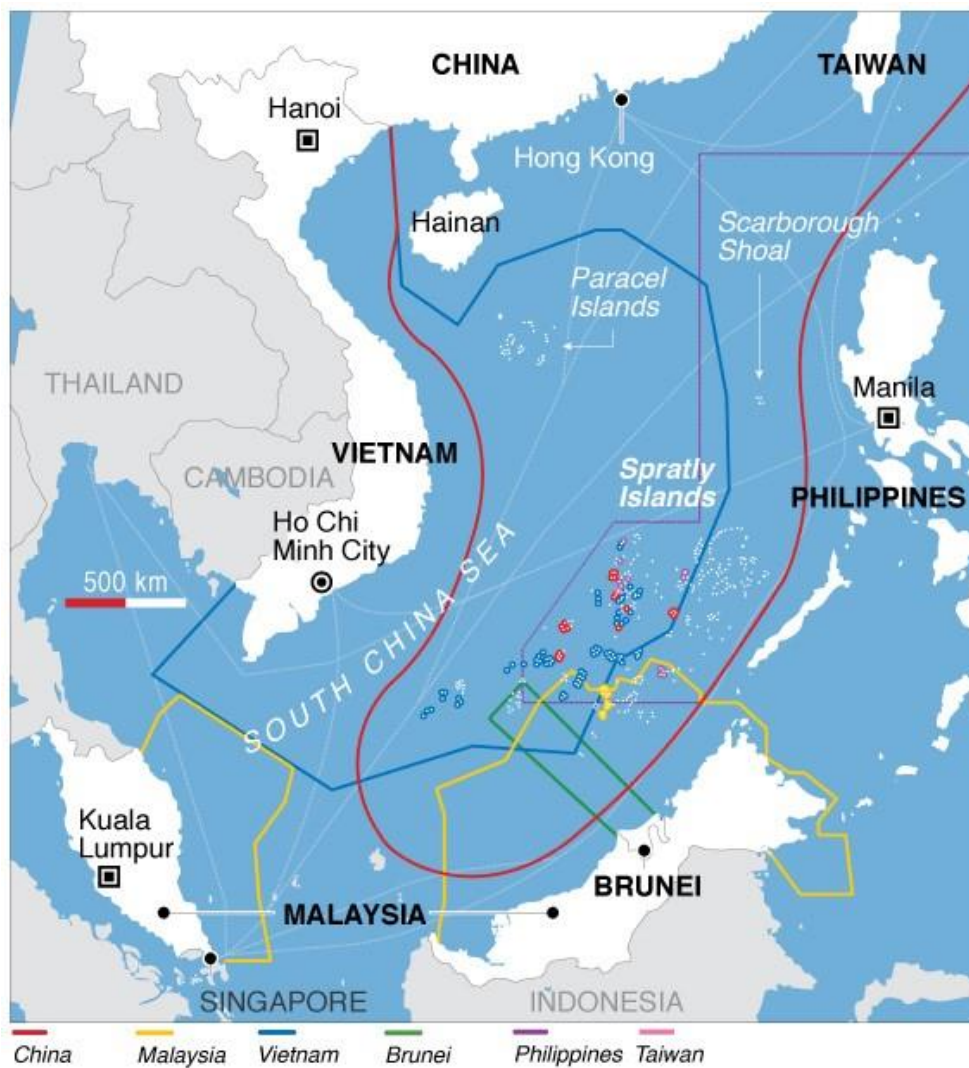
Wingfield-Hayes, Rupert. 2014. China's Island Factory. *BBC*. Dostupné na: <https://www.bbc.com/news/magazine-29107792> (30.3. 2020)

World Shipping Council. <http://www.worldshipping.org/>

Xinhua. 2020. Chinese, Vietnamese officials promise to boost relations. Dostupné na: http://www.xinhuanet.com/english/2020-01/15/c_138706551.htm (16.4. 2020)+

Přílohy

Příloha č. 1: Znárodnění překrývajících se nároků v Jihočínském moři

Zdroj: <https://blogs.voanews.com/state-department-news/2012/07/31/challenging-beijing-in-the-south-china-sea/>

Příloha č. 2: Znárodnění nároků jednotlivých států na konkrétní soustroví

Zdroj: <https://www.theguardian.com/world/2016/jul/12/philippines-wins-south-china-sea-case-against-china>

Příloha č. 3: Satelitní snímky útesu Fiery Cross a znázornění změny

za necelé dva měsíce.

Zdroj: <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-33144751>